

EASO praktinės gairės. Prieglobsčio nesuteikimas

EASO praktinių gairių rinkinys

2017 m. sausio mėn.

***Europe Direct* – tarnyba, padėsianti jums rasti
atsakymus į klausimus apie Europos Sąjungą.**

Nemokamas telefono numeris (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Kai kurie mobiliojo ryšio paslaugų teikėjai nesuteikia galimybės skambinti numeriais, prasidedančiais skaitmenimis 00800, arba tokie skambučiai gali būti mokami.

Daugiau informacijos apie Europos Sąjungą pateikiama internete (<http://europa.eu>).

Print ISBN 978-92-9494-667-6 doi:10.2847/3790 BZ-06-16-228-LT-C
PDF ISBN 978-92-9494-626-3 doi:10.2847/465107 BZ-06-16-228-LT-N

© Europos prieglobsčio paramos biuras, 2017

Nei EASO, nei jokie jo vardu veikiantys asmenys nėra atsakingi už tai, kaip naudojama šiame leidinyje pateikta informacija.

EASO praktinės gairės. Prieglobsčio nesuteikimas

EASO praktinių gairių rinkinys

2017 m. sausio mėn.

Prieglobsčio nesuteikimo praktinių gairių įvadas

Kodėl buvo parengtos šios praktinės gairės? EASO praktinės gairės „Prieglobsčio nesuteikimas“ parengtos kaip praktinė priemonė, kurią Europos Sąjungos ir kitų šalių pareigūnai, nagrinėjantys prieglobsčio prašymus, gali naudoti savo kasdiniame darbe.

Šiomis gairėmis siekiama padėti nustatyti ir išnagrinėti atvejus, kai gali būti nesuteikiamas prieglobstis.

Gairės parengtos pagal aktualius teisinius reikalavimus ir grindžiamos praktiniu požiūriu, pagal kurį bendra Europos prieglobsčio sistema (BEPS) pritaikoma kasdiniame darbe.

Kokia yra šių praktinių gairių taikymo sritis? Šiose gairėse daugiausia dėmesio skiriama **Priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų direktyvos 12 straipsnio 2 daliai, grindžiamai 1951 m. Ženevos konvencijos 1 straipsnio F dalimi, ir Priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų direktyvos 17 straipsniui**, t. y. nuostatom, kuriomis reglamentuojamas prieglobsčio nesuteikimas, kai prašytojui negali būti suteikta tarptautinė apsauga.

Šiose gairėse nenagrinėjamas prieglobsčio nesuteikimas pagal Priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų direktyvos 12 straipsnio 1 dalį, grindžiamą 1951 m. Ženevos konvencijos 1 straipsnio E dalimi, t. y. kai apsauga prašytojui jau yra suteikta ir dėl to jam nėra būtina apsauga, kuri užtikrinama suteikiant pabėgėlio statusą.

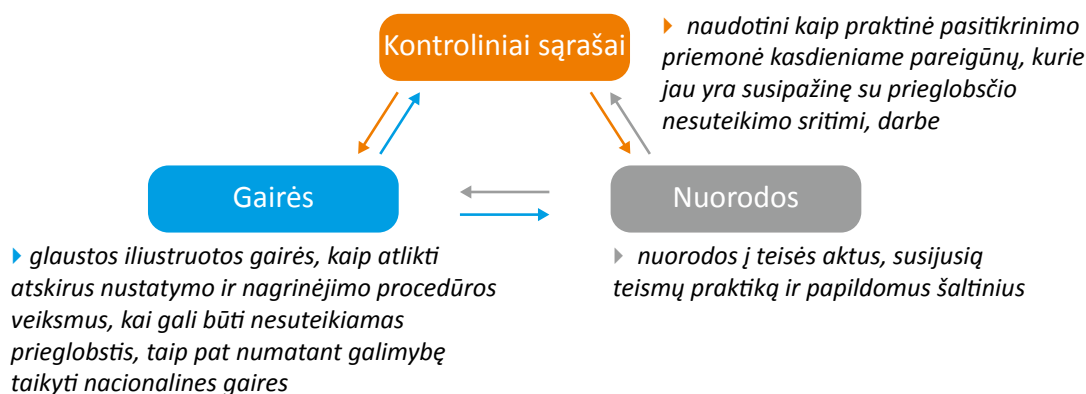
Daugelis šiose praktinėse gairėse vartojamų sąvokų yra baudžiamosios, nacionalinės arba tarptautinės teisės, taip pat tarptautinės humanitarinės teisės sąvokos. Tačiau reikėtų pažymėti, kad prieglobsčio nesuteikimas yra prieglobsčio teisės institutas; jo esmė ir tikslai yra kitokie, todėl šioje srityje taikomos specialios nuostatos.

Kas turėtų naudotis šiomis praktinėmis gairėmis? Šios gairės pirmiausia skirtos tarptautinių sprendžiančiųjų institucijų pareigūnams. Iš esmės jos skirtos prieglobsčio **prašymus nagrinėjantiems pareigūnams**. Pagrindinė tikslinė grupė yra apklausas atliekantys ir sprendimus priimančios pareigūnai, tačiau šios gairės taip pat gali būti naudingos pirmąjį kontaktą užmezgantiems pareigūnams, taip pat visiems, kas gali dalyvauti nustatant ir (arba) nagrinėjant su prieglobsčio nesuteikimu susijusį atvejį.

Šios praktinės gairės yra pritaikytos prie prašymus nagrinėjančių pareigūnų, kuriems prieglobsčio nesuteikimas yra nauja sritis, poreikių: jiems šios gairės visų pirma bus informacinės sklaidos priemonė; be to, jose atsižvelgiama į pareigūnų, kurie jau turi daugiametės patirties, įskaitant prieglobsčio nesuteikimo srityje, poreikius; tiems pareigūnams šios gairės galėtų būti naudingos kaip praktinė pasitikrinimo priemonė.

Kaip naudotis šiomis praktinėmis gairėmis? Šias praktines gaires sudaro trys dalys, kurias naudotojas, atsižvelgdamas į savo poreikius, gali naudoti kaip savarankiškas arba kaip tarpusavyje susijusias dalis. Šiose dalyse naudotojui padedama nustatyti atvejus, kai gali būti nesuteikiamas prieglobstis, parengti rašytinius sprendimus ir galbūt imtis tolesnių veiksmų.

Praktinių gairių dalių naudojimas:

Be to, kad šiose gairėse pateikiamos struktūrizuotos rekomendacijos, šias praktines gaires galima naudoti kaip įsivertinimo ir (arba) kokybės priežiūros priemonę.

Kaip šios praktinės gairės buvo parengtos? Šias gaires parengė ES+ valstybių (ES valstybių narių, Norvegijos ir Šveicarijos) narių ekspertai, padedami EASO ir pasinaudodami vertingu Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro biuro (UNHCR) indėliu. Baigiant rengti šias gaires, dėl jų konsultuotasi su visomis ES+ valstybėmis.

Kaip šios praktinės gairės yra susijusios su kitomis EASO pagalbinėmis priemonėmis? EASO misija – padėti valstybėms narėms, be kita ko, rengti bendrus mokymus, užtikrinti bendrą kokybę ir teikti bendrą informaciją apie kilmės šalį. Kaip ir visos kitos EASO pagalbinės priemonės, praktinės gairės „Prieglobsčio nesuteikimas“ parengtos pagal BEPS bendruosius standartus. Jos pagrįstos tokia pat struktūra ir turėtų būti vertinamos kaip papildančios kitas esamas EASO priemones. Vienas iš pagrindinių dalykų, kuriam skiriamas dėmesys, buvo šios priemonės suderinamumas su kitomis priemonėmis, pirmiausia – su glaudžiai susijusiu EASO mokymo programos moduliu „Prieglobsčio nesuteikimas“. Be to, rengiant šias gaires, vertingas šaltinis buvo EASO dokumentas „[Judicial Analysis Exclusion: Articles 12 and 17 Qualification Directive \(2011/95/EU\)](#)“ („Prieglobsčio nesuteikimo teisminė analizė. Priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų direktyvos (2011/95/ES) 12 ir 17 straipsniai“).

Tai yra praktinės gairės, parengtos įgyvendinant EASO kokybės matricos procesą. Jas reikėtų naudoti taip pat atsižvelgiant į kitas esamas praktines priemones, pirmiausia – EASO praktinės gairės „Asmeninis pokalbis“ ir EASO praktinės gairės „Įrodymų vertinimas“.

Kaip šios praktinės gairės yra susijusios su nacionaliniais teisės aktais ir praktika? Tai yra neprivaloma konvergencijos priemonė, kurioje atsižvelgiama į bendrus standartus ir numatoma galimybė nurodyti skirtingus atskirų šalių teisės aktus, rekomendacinius dokumentus ir praktiką.

Kiekviena nacionalinė institucija tam tikrose šių praktinių gairių vietose gali nurodyti atitinkamus teisės aktus bei rekomendacinius dokumentus ir taip savo atsakingiems pareigūnams vienoje vietoje pateikti su prieglobsčio nesuteikimu susijusius rekomendacinius dokumentus.

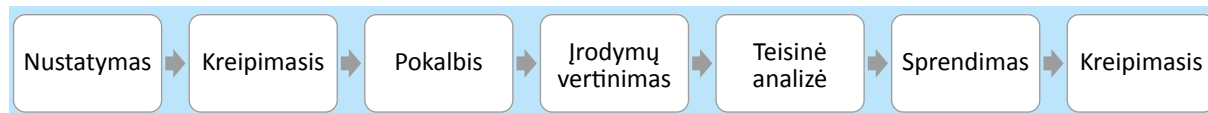
Turinys

GAIRĖS	7
1. Kas yra prieglobsčio nesuteikimas?	8
2. Atvejų, kai gali būti nesuteikiamas prieglobstis, nustatymas.....	10
3. Kreipimasis ir procedūrinės garantijos	12
4. Prieglobsčio nesuteikimo klausimui skirtas pokalbis.....	13
4.1. Pasirengimas.....	13
4.2. Pokalbio eiga	16
5. Įrodymų vertinimas	19
6. Teisinė analizė	21
6.1. Veiksmų, dėl kurių negali būti suteikiamas prieglobstis, vertinimas	21
6.2. Asmeninė atsakomybė	29
7. Su prieglobsčio nesuteikimu susijusio sprendimo rengimas ir jo elementai	36
8. Kreipimasis dėl baudžiamosios veikos tyrimo ir (arba) patraukimo baudžiamojon atsakomybėn.....	37
KONTROLINIAI SĄRAŠAI	39
NUORODOS.....	47

EASO praktinės gairės.
Prieglobsčio nesuteikimas
GAIRĖS

1. Kas yra prieglobsčio nesuteikimas? [kontrolinis sąrašas]

Šiose praktinėse gairėse nagrinėjamas tik prieglobsčio nesuteikimas pagal Priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų direktyvos 12 straipsnio 2 dalį, grindžiamą 1951 m. Ženevos konvencijos 1 straipsnio F dalimi, ir Priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų direktyvos 17 straipsnį.

Toliau pateikiama pagrindinė informacija, kuria pristatoma prieglobsčio nesuteikimo sritis, prašymus nagrinėjantiems pareigūnams.

Taikyti nuostatas dėl prieglobsčio nesuteikimo yra privaloma [kontrolinis sąrašas]

Jeigu yra rimtų priežasčių manyti, kad prieglobsčio prašytojas padarė kokius nors veiksmus, dėl kurių jam turėtų būti taikomos nuostatos dėl prieglobsčio nesuteikimo, taikyti šias nuostatas yra privaloma.

Nuostatas dėl prieglobsčio nesuteikimo privaloma taikyti veiksams, kuriems taikomos Priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų direktyvos 12 straipsnio 2 dalies, grindžiamos 1951 m. Ženevos konvencijos 1 straipsnio F dalimi, ir Priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų direktyvos 17 straipsnio nuostatos. Vienintelė nuostatų dėl prieglobsčio nesuteikimo privalomo taikymo išimtis yra nustatyta Priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų direktyvos 17 straipsnio 3 straipsnyje (papildomos apsaugos nesuteikimas dėl kitų nusikaltimų, kurie nėra laikomi sunkiais nusikaltimais, jei tenkinami tam tikri kriterijai).

Prieglobsčio nesuteikimo tikslas – užtikrinti prieglobsčio instituto patikimumą [kontrolinis sąrašas]

Prieglobsčio nesuteikimas taikomas asmenims, kuriems, atsižvelgiant į visiškai pagrįstą baimę būti persekiojamiems arba į realų didelės žalos pavojų, priešingu atveju turėtų būti suteikta tarptautinė apsauga. Tai būtina apsaugos priemonė, kuria siekiama užtikrinti prieglobsčio instituto patikimumą.

Yra dvi pagrindinės prieglobsčio nesuteikimo toliau nurodytiems asmenims priežastys:

asmenys, kuriems negali būti suteikta tarptautinė apsauga

1. Tam tikri veiksmai yra tokio sunkaus pobūdžio, kad prašytojams, kurie gali būti laikomi atsakingais už tuos veiksmus, negali būti suteikta tarptautinė apsauga.

asmenys, mėginantys išvengti atsakomybės už sunkius nusikaltimus

2. Pagal tarptautinės apsaugos sistemą neturėtų būti suteikiama tokia apsauga, kuria naudodamiesi nusikaltimus padarę asmenys galėtų išvengti atsakomybės.

Atsižvelgiant į galimus skaudžius apsaugos nesuteikimo padarinius, nuostatos dėl prieglobsčio nesuteikimo turėtų būti taikomos ribotai ir labai atidžiai.

□ Prieglobsčio nesuteikimo pagrindai [kontrolinis sąrašas]

Prieglobstis nesuteikiamas, kai yra **rimtų priežasčių manyti**, kad prieglobsčio prašytojas yra asmeniškai atsakingas už veiksmus, dėl kurių negali būti suteikiamas prieglobstis (arba, kalbant apie papildomą apsaugą, kai asmuo kelia pavojų visuomenei arba valstybės narės saugumui). Nesuteikti prieglobsčio būtų pagrįsta tik remiantis tokiais prieglobsčio nesuteikimo pagrindais:

Prieglobsčio nesuteikimo pagrindai	
Pabėgėlio statusas	<ul style="list-style-type: none"> Nusikaltimai taikai, karo nusikaltimai arba nusikaltimai žmoniškumui Sunkūs nepolitiniai nusikaltimai ne prieglobsčio šalyje prieš pripažįstant jį pabėgėliu Jungtinių Tautų tikslams ir principams prieštaraujantys veiksmai
Papildoma apsauga	<ul style="list-style-type: none"> Nusikaltimai taikai, karo nusikaltimai arba nusikaltimai žmoniškumui Sunkūs nusikaltimai Jungtinių Tautų tikslams ir principams prieštaraujantys veiksmai Pavojus visuomenei arba valstybės narės, kurioje prašytojas yra, saugumui Kiti nusikaltimai (tam tikromis aplinkybėmis)

Pabėgėlio statuso ir papildomos apsaugos nesuteikimo pagrindai yra panašūs į 1951 m. Ženevos konvencijos 1 straipsnio F dalyje nustatytus pagrindus ir yra jais grindžiami. Priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų direktyvos 17 straipsnio 1 dalyje panaikinti kai kurie reikalavimai dėl sunkių nusikaltimų (Priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų direktyvos 17 straipsnio 1 dalies b punktas) ir nustatyti papildomi pagrindai (Priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų direktyvos 17 straipsnio 1 dalies d punktas), kuriais remiantis gali būti nesuteikta papildoma apsauga.

Išsamesnes gaires dėl veiksmų, dėl kurių negali būti suteikiamas prieglobstis, vertinimo ir asmeninės atsakomybės nustatymo rasite tolesniuose specialiuose skirsniuose.

Visą šių teisinių nuostatų tekstą rasite [čia](#).

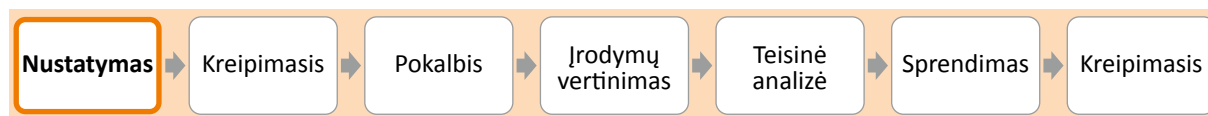
□ Prievolė įrodyti, kad tenkinami prieglobsčio nesuteikimo kriterijai, tenka valstybei [kontrolinis sąrašas]

Prievolė įrodyti, kad tenkinami prieglobsčio nesuteikimo kriterijai, tenka valstybei, tačiau prieglobsčio prašytojas privalo bendradarbiauti nustatant visus su jo prašymu susijusius faktus ir aplinkybes. Gynybos argumentus paprastai turi pateikti prašytojas. Tačiau prašymus nagrinėjantis pareigūnas privalo išsamiai išnagrinėti aplinkybes, įskaitant gynybos argumentus, nepaisant to, ar prieglobsčio prašytojas juos aiškiai nurodė, ar ne.

Svarbu paminėti, kad, nors prieglobsčio nesuteikimas grindžiamas įvairiomis baudžiamosios teisės sąvokomis ir apibrėžtimis, prieglobsčio nesuteikimo srityje, norint nustatyti baudžiamąją atsakomybę, taikomas įrodymo standartas yra žemesnis nei „neabejotinai pagrįsta“. Teiginiui „yra rimtų priežasčių manyti“ pagrįsti reikalingi aiškūs ir patikimi įrodymai.

Išsamesnes įrodymų vertinimo gaires rasite toliau esančiame specialiame skirsnyje.

2. Atvejų, kai gali būti nesuteikiamas prieglobstis, nustatymas [kontrolinis sąrašas]

Atvejis, kai gali būti nesuteikiamas prieglobstis, gali būti nustatomas bet kuriame prieglobsčio procedūros etape. Remiantis prašyme pateikta informacija ir (arba) kita turima informacija, tai gali būti įmanoma padaryti pačioje prieglobsčio procedūros pradžioje. Kartais prieš faktinį asmeninį pokalbį ar netgi po to, neįmanoma nustatyti, ar asmuo įvykdė veiksmus, dėl kurių negali būti suteikiamas prieglobstis.

Kad galėtų kuo anksčiau nustatyti su prieglobsčio nesuteikimu susijusius atvejus, visi prieglobsčio procedūroje dalyvaujantys asmenys turėtų žinoti galimus tokių atvejų požymius, pirmiausia – susijusius su tam tikromis kilmės šalimis.

Svarbu surinkti kuo daugiau informacijos apie asmenį, jo biografijos faktus, ankstesnes gyvenamąsias vietas ir profesinės veiklos istoriją, šeimos narius, karo tarnybą (jei taikytina), politines pažiūras, priklausymą grupėms, kelionių maršrutus, taip pat kitą svarbią informaciją. Taip pat reikėtų pažymėti, kad aplinkybės, kuriomis remiantis vertinami prieglobsčio suteikimo arba nesuteikimo aspektai, dažnai yra glaudžiai tarpusavyje susijusios. Prašymus nagrinėjantis pareigūnas turėtų pasinaudoti visomis galimybėmis ir kartu atidžiai išnagrinėti visus argumentus, kuriais remiantis negali būti suteikiamas prieglobstis.

□ Naudokitės turimais ištekliais [kontrolinis sąrašas]

Gali būti parengta išsamesnių gairių dėl galimų argumentų, naudotinų nagrinėjant su konkrečia kilmės šalimi susijusius prieglobsčio nesuteikimo ir (arba) nacionalinio saugumo klausimus. Prašymus nagrinėjantiems pareigūnams, kurie nori nustatyti, ar būtina išsamiai išnagrinėti prieglobsčio nesuteikimo klausimą, gali būti naudingas kriterijų sąrašas (kad ir nebaigtinis), kuriame būtų nurodyti kai kurie svarbiausi galimi profiliai.

Tokie dokumentai galėtų būti naudojami kartu su šiomis gairėmis.

Nacionalinė praktika

□ Išnagrinėkite turimą informaciją [kontrolinis sąrašas]

Galimi informacijos šaltiniai, kurie gali būti naudingi nagrinėjant prieglobsčio nesuteikimo atvejus, yra tokie pat, kaip ir svarstant prieglobsčio suteikimo klausimą.

Toliau pateikiamas **nebaigtinis** galimų įrodymų sąrašas, kuriame galbūt rasite galimų argumentų ir papildomos informacijos, susijusios su prieglobsčio nesuteikimu:

- *tapatybės ir kelionės dokumentai;*
- *informacija apie kilmės valstybę;*
- *ekstradicijos prašymas, teismo sprendimas, įrašai apie padarytus nusikaltimus ir arešto orderiai;*
- *iš oficialių duomenų bazių gauta informacija;*
- *prieglobsčio prašytojo pateikta informacija, įskaitant pirminiame prašyme ir pokalbių metu pateiktą informaciją;*
- *kitų asmenų (šeimos narių, trečiųjų šalių) pateikta informacija;*
- *atviri šaltiniai ir socialiniai tinklai (pagal nacionalinę praktiką);*
- *kita.*

Šiuose šaltiniuose gali būti informacijos apie galimus pagrindus nesuteikti prieglobsčio, taip pat apie konkrečias su prieglobsčio prašytoju susijusias aplinkybes, taigi prašymus nagrinėjančiam pareigūnui bus lengviau pasirengti pokalbiui.

Daugiau informacijos apie įvairius įrodymus ir jų naudojimą galima rasti [EASO praktinėse gairėse „Įrodymų vertinimas“](#).

□ Galimi profiliai [kontrolinis sąrašas]

Būtina išmanyti prieglobsčio nesuteikimo sritį, parengti ir išnagrinėti svarbią informaciją apie kilmės šalį ir peržiūrėti svarbiausius bylos duomenis.

Reikėtų pažymėti, kad nėra įmanoma pateikti išsamaus sąrašo, kuriame būtų nurodytos visos aplinkybės, iš kurių galbūt būtų galima spręsti, kad reikės svarstyti prieglobsčio nesuteikimo klausimą.

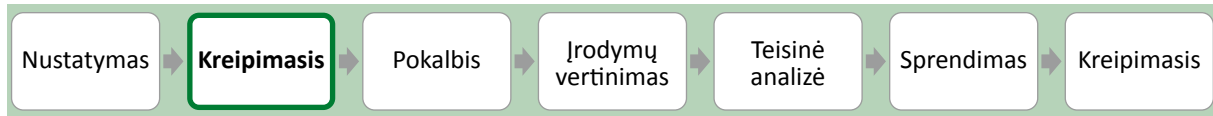
Toliau pateiktas profilių pavyzdžių sąrašas **nėra baigtinis**.

Galimas šių argumentų tinkamumas daugiausia priklausys nuo kilmės šalies:	
<ul style="list-style-type: none"> ▶ Karys ▶ Sukilėlių grupė ▶ Milicija ▶ Policija (arba tam tikri policijos padaliniai) ▶ Žvalgybos tarnybos 	<p>Jei iš informacijos apie kilmės šalį matyti, kad minėti asmenys yra padarę sunkių tarptautinės humanitarinės teisės pažeidimų (ginkluoto konflikto atveju) arba sunkių žmogaus teisių pažeidimų ir jei prašytojas atitinka vieną iš minėtų profilių, tai būtų argumentas, kurį reikėtų nuodugniau iširti.</p> <p>Norint nustatyti, ar yra pagrindo nesuteikti prieglobsčio, turėtų būti surinkta papildoma informacija apie laiką, vietą, bazes, vadovus ir (arba) pavaldinius, faktines pareigas ir t. t.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▶ Vyriausybės narys ▶ Valstybės pareigūnas 	<p>Jei prašytojas atvyko iš šalies, kurioje vyrauja represinis valdymo režimas, galimas jo priklausymas valdžiai būtų argumentas, kurį reikėtų nuodugniau iširti.</p> <p>Atsižvelgiant į kilmės šalį, galima įvertinti prašytojo įvairaus lygmens dalyvavimą valdžioje, jo vaidmenis ir pareigas.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▶ Organizacijos narys 	<p>Atsižvelgiant į organizacijos siekius, tikslus ir metodus ir į prašytojo veiklą, vaidmenį ir pareigas, taip pat į jo padėtį toje organizacijoje, gali būti požymių, kad reikėtų apsvarstyti galimybę taikyti nuostatas dėl prieglobsčio nesuteikimo.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▶ Kitaip su pirmiau nurodytomis grupėmis susiję asmenys 	<p>Kartais asmenys, kurie oficialiai nepriklauso pirmiau nurodytomis grupėms, gali būti įtraukti į kitų asmenų veiklą. Pavyzdžiui, tai gali būti gydytojai, padedantys vykdyti kankinimus arba atlikti moterų lyties organų žalojimo operacijas, ginklus kuriantys chemijos inžinieriai, civiliniai informatoriai ir t. t.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▶ Ryšys su įvykiu 	<p>Remiantis informacija apie prašytoją (pvz., informacija apie gyvenamąją vietą, kelionės maršrutą), asmenį galima susieti įvykiu, dėl kurio gali būti svarstoma galimybė nesuteikti prieglobsčio.</p>

Reikėtų atsižvelgti ne tik į informaciją apie kilmės šalį, bet ir į šią informaciją:

<ul style="list-style-type: none"> ▶ Nusikaltimas 	<p>Jei yra argumentų, kad prašytojas padarė nusikaltimą, tai gali būti pagrindas apsvarstyti galimybę taikyti nuostatas dėl prieglobsčio nesuteikimo. Reikėtų pažymėti, kad nusikaltimu gali būti laikomas ir mėginimas jį padaryti.</p>
---	--

3. Kreipimasis ir procedūrinės garantijos [kontrolinis sąrašas]

Pagal nacionalinę praktiką, nustačius atvejus, kai gali būti nesuteikiamas prieglobstis, gali būti atliekami specialieji procedūriniai veiksmai:

- Jei tai nustatyta nacionalinėje praktikoje, atvejj, kai gali būti nesuteikiamas prieglobstis, perduokite nagrinėti kitiems asmenims ar institucijoms [kontrolinis sąrašas]**

Atsižvelgiant į nacionalinę praktiką, atvejai, kai (galbūt) neturėtų būti suteikiamas prieglobstis, gali būti perduodami nagrinėti specializuotam padaliniiui, specializuotam prašymus nagrinėjančiam pareigūnui, aukštesnio rango bendradarbiui ir t. t.

Nacionalinė praktika

Nacionalinė praktika

- Užtikrinkite, kad būtų taikomos procedūrinės garantijos [kontrolinis sąrašas]**

Kartais, nagrinėjant atvejj, kai negali būti suteikiamas prieglobstis, be bendrųjų procedūrinių garantijų pagal prieglobščio procedūrą gali būti taikomos specialiosios procedūrinės garantijos.

- Jei taikytina, paskirkite advokatą / teisininką [kontrolinis sąrašas]***

Nacionalinė praktika

Nacionalinė praktika

- Informuokite prašytoją (ir (arba) advokatą / teisininką), kad svarstoma galimybė nesuteikti prieglobščio [kontrolinis sąrašas]***

Nacionalinė praktika

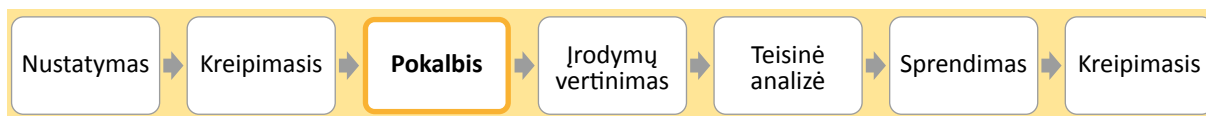
Nacionalinė praktika

- Kitos specialiosios procedūrinės garantijos [kontrolinis sąrašas]***

Nacionalinė praktika

Nacionalinė praktika

4. Prieglobsčio nesuteikimo klausimui skirtas pokalbis [kontrolinis sąrašas]

Pokalbis yra svarbiausia priemonė, taikoma siekiant tiksliai įvertinti, ar prašytojui neturėtų būti suteikta tarptautinė apsauga. Pokalbio metu prašymus nagrinėjantis pareigūnas turi galimybę tiesiogiai pabendrauti su prašytoju ir – svarbiausia – pateikti įrodymus, taip prašytojui suteikdamas realią galimybę dėl jų pateikti paaiškinimus.

Atsižvelgiant į nacionalinę praktiką ir konkretų atvejį, prieglobsčio nesuteikimo klausimams skirtas pokalbis gali būti rengiamas kaip (bendro pobūdžio) asmeninis pokalbis arba kaip atskiras prieglobsčio nesuteikimo klausimams skirtas pokalbis.

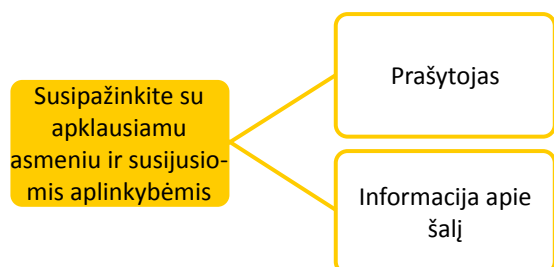
Šiame praktinių gairių skirsnyje atkreipiamas dėmesys į pasirengimo pokalbiui ir jo eigos aspektus; prieglobsčio nesuteikimo požiūriu jie yra labai svarbūs.

Taip pat taikytinos EASO praktinėse gairėse „Asmeninis pokalbis“ išdėstytos bendrosios pokalbių gairės.

4.1. Pasirengimas [kontrolinis sąrašas]

□ Pasirengimo svarba: „susipažinkite su apklausiamu asmeniu ir susijusiomis aplinkybėmis“ [kontrolinis sąrašas]

Pasirengimas – svarbiausias dalykas norint surengti pokalbį dėl prieglobsčio nesuteikimo. Pasirengimą galima padalyti į dvi sritis:

Norint asmeninio pokalbio metu aptarti su prieglobsčio nesuteikimu susijusius klausimus, labai svarbu 1) susipažinti su apklausiamu asmeniu (prašytoju) ir 2) susipažinti su susijusiomis aplinkybėmis (atitinkama valstybe, susijusia su prieglobsčio nesuteikimo klausimu).

Prieš pokalbį prašymus nagrinėjantis pareigūnas turėtų susipažinti su visa jam prieinama informacija apie prieglobsčio prašytoją. Be to, prašymus nagrinėjantis pareigūnas turėtų būti gerai susipažinęs su šalimi, kurioje

galbūt buvo padarytas veiksmas, dėl kurio negali būti suteikiamas prieglobstis. Taip pat gali reikėti pasidomėti istoriniais įvykiais ir dabartine padėtimi. Ieškodamas informacijos apie prašytoją ir šalį, prašymus nagrinėjantis pareigūnas turėtų naudotis visais esamais patikimais įrodymais. Jam taip pat gali reikėti surinkti papildomą informaciją, kuri turėtų būti tiesiogiai susijusi su konkrečiu atveju.

□ Susipažinkite su atitinkamomis nacionalinėmis gairėmis ir susijusia teismų praktika [kontrolinis sąrašas]

Gali būti, kad yra parengtos nacionalinės bendrosios ir (arba) su konkrečia šalimi susijusios gairės dėl prieglobsčio nesuteikimo klausimui skirto pokalbio eigos. Be to, rengiantis nagrinėti būtinus elementus, gali būti naudinga pasidomėti teismų praktika.

Nacionalinė praktika

--

□ **Jei įmanoma, išsiaiškinkite su prieglobsčio nesuteikimu susijusius svarbius faktus [kontrolinis sąrašas]**

Svarbus faktas yra esminis faktas, kuris yra vertinamas priimant sprendimą dėl prieglobsčio prašymo.

Svarbu, kad prašymus nagrinėjantis pareigūnas, nagrinėdamas praeities ir dabartinius įvykius, sugebėtų atskirti, kas yra svarbus faktas.

Su prieglobsčio nesuteikimu susiję svarbūs faktai yra tie faktai, kurie yra tiesiogiai susiję su nuostatomis dėl prieglobsčio nesuteikimo.

Norėdamas nustatyti svarbius faktus, prašymą nagrinėjantis pareigūnas turėtų atsižvelgti į visus galimus įrodymus, susijusius su konkrečiu atveju.

Svarbius faktus reikėtų nustatyti kuo anksčiau. Gerai susipažinus su konkrečiu nagrinėjamu atveju ir šalimi, prašymus nagrinėjančiam pareigūnui bus lengviau nustatyti svarbius faktus, o pokalbio metu jis galės sureaguoti į tai, ką sako prašytojas. Priešingu atveju, jei nebus pasirengta, gali nepavykti nustatyti svarbių faktų ir jų atskirti nuo galbūt šalutinių aspektų, taip pat per pokalbį gali nepavykti tiksliai atpažinti ir įvertinti susijusių aspektų, dėl to gali būti priimti prasti ir (arba) klaidingi sprendimai.

Žinoma, tai nereiškia, kad rengiantis pokalbiui arba jo metu visada pavyks išsiaiškinti visus svarbius faktus. Dėl daugybės priežasčių svarbūs faktai gali išaiškėti vėlesniais etapais, ir prašymus nagrinėjantis pareigūnas turėtų į juos atsižvelgti.

□ **Parenkite prašymo nagrinėjimo planą [kontrolinis sąrašas]**

Kiekvienas prašymus nagrinėjantis pareigūnas susikuria individualų pasirengimo metodą. Nustačius susijusius svarbius faktus, gali būti naudinga sudaryti chronologinį sričių, kurios turėtų būti aptartos per pokalbį, sąrašą. Dėl šio plano išsamumo prašymus nagrinėjantis pareigūnas sprendžia savo nuožiūra, tačiau jis neturėtų pamiršti, koks yra pokalbio tikslas, ir turėtų užtikrinti lankstumą.

Naudinga parengti chronologinę arba loginę ir (arba) teminę pokalbio schemą, galinčią padėti parengti sprendimą, tačiau būtina išlaikyti tam tikrą pusiausvyrą, nes, sudarius pernelyg smulkų prašymo nagrinėjimo planą, gali nukentėti pokalbio naudingumas.

Prašymo nagrinėjimo planas turėtų apimti svarbius faktus, t. y. prieglobsčio nesuteikimo nuostatų aspektus, įskaitant su asmenine atsakomybe susijusius aspektus, jei jie šiame procedūros etape buvo nustatyti. Jei šiame etape nustatoma galimų patikimumo problemų, sudarant prašymo nagrinėjimo planą į jas taip pat galima atsižvelgti, siekiant jas aptarti pokalbio metu.

□ **Pasirenkite psichologiškai [kontrolinis sąrašas]**

Prašymus nagrinėjantis pareigūnas turėti skirti pakankamai laiko tam, kad apgalvotų, su kuo jis kalbės ir kodėl. Prašymus nagrinėjantis pareigūnas taip pat turėtų įvertinti tai, kad pokalbiai dėl prieglobsčio nesuteikimo gali būti įtempti ir ilgi.

Ne visų prašytojų, su kuriais kalbama dėl galimų prieglobsčio nesuteikimo aspektų, profiliai bus svarbūs, tačiau kai kurie iš jų gali būti tokie. Pavyzdžiui, iš prašytojo biografijos faktų gali būti matyti, kad jis ilgą laiką naudojosi valdžios ir (arba) kontrolės įgaliojimais ir (arba) yra parengtas vykdyti žvalgybos ir kontržvalgybos veiklą.

Kai kurie prašytojai, įskaitant tokius, kuriems gali būti nesuteikiamas prieglobstis, gali būti patyrę skausmingų išgyvenimų arba dėl pažeidžiamumo gali turėti specialiųjų poreikių. Svarbu to nepamiršti ir psichologinio pasirengimo metu į tai atsižvelgti.

Prašymus nagrinėjantis pareigūnas turėtų savęs paklausti, kokie su atveju susiję jo asmeniniai požiūriai, nuomonės arba išankstinės nuostatos gali turėti įtakos jo objektyvumui, ir pamėginti jų nepaisyti.

□ Praktinis pasiruošimas [kontrolinis sąrašas]

- **Apsvarstykite, ar reikėtų pakviesti dar vieną prašymus nagrinėjantį pareigūną** [kontrolinis sąrašas]

Atsižvelgiant į prieglobsčio prašytojo profilį ir nacionalinę praktiką, į pokalbį gali būti tinkama pakviesti dar vieną prašymus nagrinėjantį pareigūną. Reikėtų įvertinti konkrečias aplinkybes ir pokalbio sąlygas.

Kai kuriose valstybėse atvejais, kai (galbūt) neturėtų būti suteikiamas prieglobstis, gali būti taikomos specialios taisyklės.

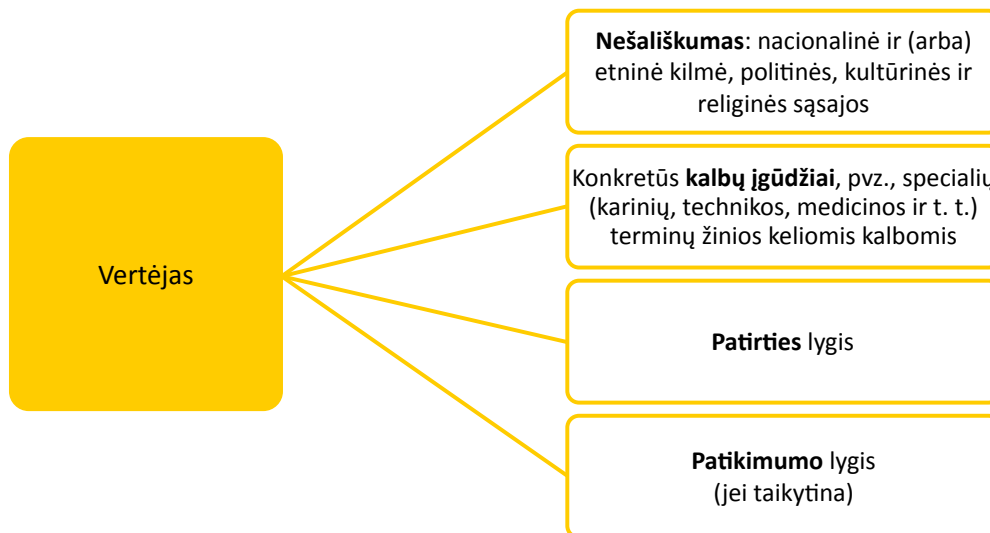
Nacionalinė praktika

- **Saugumo priemonės** [kontrolinis sąrašas]

Pagal nacionalinę praktiką reikėtų pasirūpinti saugumo priemonėmis.

- **Pasirinkite vertėją** [kontrolinis sąrašas]

Renkantis vertėją, reikėtų atsižvelgti į toliau nurodytas vertėjų savybes.

- **Parenkite vertėją pokalbiui** [kontrolinis sąrašas]

Prieglobsčio prašymus nagrinėjantis pareigūnas vertėjui turėtų suteikti galimybę pasirengti pokalbiui; pasirengimas vertėjui toks pat svarbus kaip ir prašymus nagrinėjančiam pareigūnui. Prieš pradėdant pokalbį, prašymus nagrinėjantis pareigūnas turėtų supažindinti vertėją su nagrinėjamu atveju. Atsižvelgiant į klausimus, kurie gali būti nagrinėjami svarstant prieglobsčio nesuteikimo atvejį, vertėjas taip pat gali būti informuojamas apie tai, kokias sritis ketinama aptarti, nes, tai žinant, jam bus lengviau susikoncentruoti ir pasirengti.

Taip pat gali būti naudinga, jei prašymus nagrinėjantis pareigūnas informuos vertėją, jog pokalbis gali užtrukti ilgiau nei paprastai.

Vertėjui turėtų būti priminti konfidencialumo ir nešališkumo principai.

- **Apsvarstykite galimybę surengti papildomą pokalbį** [kontrolinis sąrašas]

Atsižvelgiant į atvejo sudėtingumą, gali reikėti surengti daugiau nei vieną pokalbį.

4.2. Pokalbio eiga [kontrolinis sąrašas]

□ Pagal nacionalinę praktiką, informuokite prieglobsčio prašytoją [kontrolinis sąrašas]

Pradedant prieglobsčio nesuteikimo klausimui skirtą pokalbį, gali reikėti prašytojui pateikti tam tikrą informaciją. Atsižvelgiant į nacionalinę praktiką, prašytoją gali reikėti informuoti, kad bus nagrinėjami klausimai, susiję su galimu prieglobsčio nesuteikimu.

Nacionalinė praktika

□ Užtikrinkite deramą vertėjo elgesį [kontrolinis sąrašas]

Jei prašymus nagrinėjančiam pareigūnui kyla abejonų dėl vertėjo gebėjimų arba elgesio, tai turėtų būti aptarta pagal nacionalines procedūras (pvz., šį klausimą perduodant nagrinėti vyresniesiems pareigūnams). Pokalbis gali būti laikinai nutrauktas ir toliau tęsiamas dalyvaujant kitam vertėjui.

□ Laikytės profesionalaus požiūrio [kontrolinis sąrašas]

Prašymus nagrinėjantis pareigūnas visuomet turėtų laikytis profesionalumo principo, jo verbalinė ir neverbalinė komunikacija neturėtų būti suprantama kaip smerkimas.

□ Taikykite tinkamus pokalbio metodus [kontrolinis sąrašas]

Pokalbio tikslas – išsiaiškinti svarbius faktus, išnagrinėti įrodymus ir prašytojui suteikti galimybę veiksmingai pateikti savo prieglobsčio prašymą.

□ Prisitaikykite prie asmens ypatumų [kontrolinis sąrašas]

Kiekvienas prašytojas bus skirtingas. Prašymus nagrinėjantis pareigūnas turėtų žinoti, kad kai kurie pokalbiai dėl prieglobsčio nesuteikimo vyks su asmenimis, kurie savo šalyje arba regione ėjo aukštas pareigas. Ir atvirkščiai – kai kurie prašytojai bus neišsilavinę arba menkai išsilavinę. Bus svarbu užtikrinti, kad visi klausimai būtų pritaikyti prie tinkamo lygio ir aiškiai suprantami.

□ Pasistenkite užmegzti ryšį [kontrolinis sąrašas]

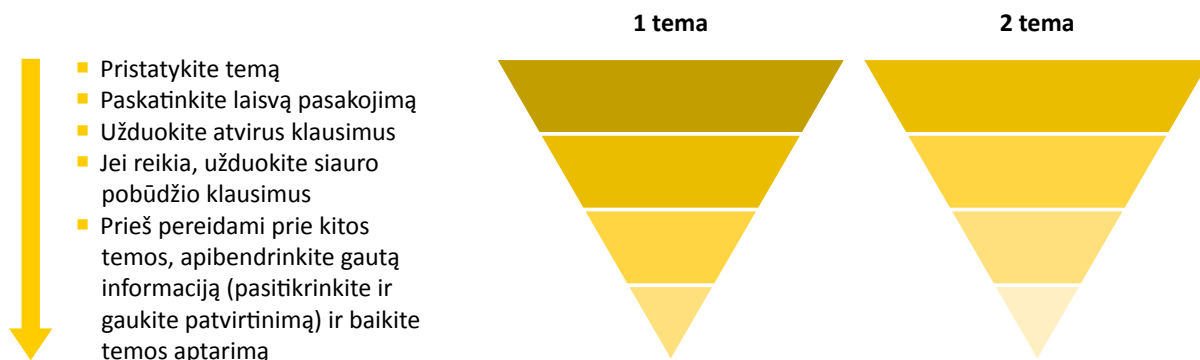
Labai svarbu užmegzti ryšį su prašytoju. Remiantis gerąja patirtimi, pokalbį reikėtų pradėti nuo klausimų, kurie nėra tiesiogiai susiję su svarbiais faktais. Pavyzdžiui, iš pradžių galima aptarti prašytojo šeimyninę padėtį, išsilavinimą, gyvenimą nuo atvykimo į valstybę narę ir t. t. Taikant tokį metodą, paprastai galima sumažinti visų pokalbio dalyvių įtampą.

Nepatartina pokalbio pradėti nuo klausimo, kuris būtų tiesiogiai susijęs su prieglobsčio nesuteikimu, nes pokalbio metu prašytojas gali užimti gynybinę poziciją, tapti atsargus ir uždaras, dėl to bus surinkta prastesnės kokybės informacija ir nukentės sprendimo kokybė.

Užmegzti ryšį taip pat galima primenant, kad tai yra pokalbis dėl prieglobsčio suteikimo, t. y. pokalbis rengiamas norint nuspręsti, ar asmeniui gali būti suteikta tarptautinė apsauga.

□ **Taikykite vadinamąjį piltuvo metodą [kontrolinis sąrašas]**

Piltuvo metodas yra tam tikra apklausėjo taikoma pokalbio schema. Pagal šį metodą, aptardamas kiekvieną svarbią temą, apklausėjas iš pradžių turėtų pristatyti temą ir paprašyti laisvai ja pasisakyti, tada užduoti atvirus klausimus, o galiausiai, jei dar reikia, siauro pobūdžio klausimus. Taikydamas tokį metodą, apklausėjas, remdamasis laisvo pasakojimo metu savanoriškai pateikta su pokalbio tikslu tiesiogiai susijusia informacija, gali išsiaiškinti svarbiausius klausimus. Taip pateikta informacija paprastai būna išsamesnė ir kokybiškesnė už informaciją, kuri gaunama užduodant siauro pobūdžio klausimus.

□ **Užduokite atvirus klausimus ir paskatinkite laisvą pasakojimą**

Laisvo pasakojimo paskirtis – gauti kuo daugiau patikimos ir tikslios informacijos, prieglobsčio prašytojui suteikiant galimybę nepertraukiamai savo nuožiūra išdėstyti susijusius faktus. Rengiant pokalbį dėl prieglobsčio nesuteikimo, prašytojui svarbu suteikti galimybę pateikti susijusią informaciją.

Užduodant **atvirus klausimus**, galima išsiaiškinti kiekvieną svarbų aspektą ir sumažinti riziką, kad apklausėjas praleis svarbią informaciją.

Kai kuriems prieglobsčio prašytojams gali būti sunku laisvai pasakoti arba jie gali nenorėti atsakyti į klausimus. Tokiais atvejais prašymus nagrinėjantis pareigūnas turėtų pamėginti imtis aktyvesnio vaidmens ir užduoti konkretesnius klausimus, tačiau jis neturėtų pamiršti aptarti visų temų, o naujos temos aptarimą visada turėtų pradėti nuo atvirų klausimų. Skatindamas laisvą pasakojimą ir užduodamas atvirus klausimus, prašymus nagrinėjantis pareigūnas visada turėtų užtikrinti, kad prašytojas atsakytų į užduotą klausimą.

Kai reikia tiksliau išsiaiškinti arba patvirtinti tam tikrus aspektus (susijusius su laiku, vardais ar pavadinimais, datomis ir t. t.), taip pat gali būti naudinga užduoti **uždarus klausimus**. Užduodamas tokius klausimus, apklausėjas, prieš baigdamas aptarti tam tikrą temą, gali išsiaiškinti visą likusią reikiamą informaciją. Tačiau, pernelyg dažnai užduodant siauro pobūdžio klausimus, gali būti apribotos prašytojo galimybės įsitraukti į pokalbį, taip pat gali nukentėti informacijos kokybė ir tikslumas.

□ **Pasitiklinkite informaciją ir gaukite patvirtinimą [kontrolinis sąrašas]**

Remiantis gerąja patirtimi, kai kuriais atvejais per pokalbį dėl prieglobsčio nesuteikimo reikėtų apibendrinti svarbius faktus ir kitus svarbius aspektus ir (uždavus siauro pobūdžio klausimą) gauti dėl jų patvirtinimą. Taip, kartu skatinant laisvą pasakojimą, prašymus nagrinėjančiam pareigūnui bus lengviau kontroliuoti pokalbį, nustatyti svarbiausius faktus ir užtikrinti, kad neliktų deramai neišsiaiškintų svarbių klausimų.

□ **Susitelkite ties prašytojo asmeniniu dalyvavimu: „aš“ vietoj „mes“ [kontrolinis sąrašas]**

Pokalbio tikslas – gauti informaciją, kuria remdamasis prašymus nagrinėjantis pareigūnas galėtų nustatyti, ar buvo atlikti veiksmai, kuriems gali būti taikoma nuostata dėl prieglobsčio nesuteikimo, ir, jei taip, kaip prieglobsčio prašytojas juose dalyvavo ir koks jo požiūris į juos.

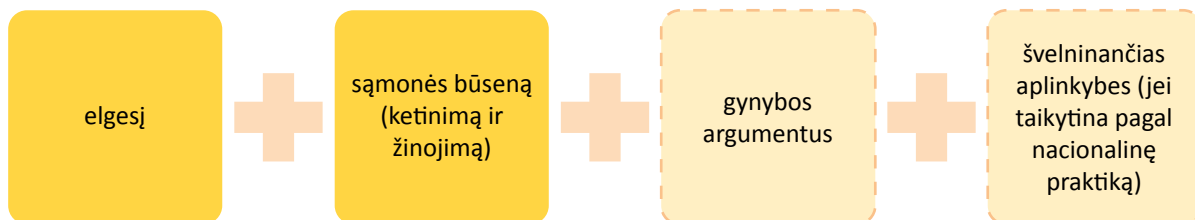
Būtina nuodugniai išsiaiškinti visus susijusius aspektus; tačiau, siekiant nustatyti, ar prieglobstis neturėtų būti suteiktas, asmeninės atsakomybės aspektas yra svarbiausias.

Prieglobsčio prašytojas turi būti skatinamas pasakoti apie jo paties veiklą, vaidmenį ir (arba) pareigas. Tačiau, jei pasakodamas prašytojas sako „mes“, jo turėtų būti paprašyta paaiškinti, ką jis taip vadina, o tada – paaiškinti savo paties dalyvavimą, t. y. prašytojas turėtų kalbėti pirmuoju asmeniu („aš“).

Jei prieglobsčio prašytojas, atsakydamas į klausimus, nuolat sako „mes“, jam reikėtų priminti, kad atsakydamas jis turėtų nurodyti, koks buvo arba yra jo konkretus vaidmuo. Klausimą reikėtų pakartoti ir, jei reikia, suformuluoti kitaip, kol prašymą nagrinėjantis pareigūnas neišsiaiškina, koks buvo asmeninis prašytojo vaidmuo.

Jei prieglobsčio prašytojas kitus asmenis vadina „jie“, gali būti svarbu išsiaiškinti, ką jis turi galvoje, ypač tais atvejais, kai prašytojas gali būti siejamas su kitų asmenų padarytais nusikaltimais. Tokiais atvejais svarbu nustatyti, kas buvo nusikaltimo vykdytojas ir koks buvo jo ryšys su prašytoju, jei tokio ryšio būta.

Pokalbio metu užduodami klausimai turėtų padėti nustatyti prašytojo:

□ Išsiaiškinkite galimus patikimumo klausimus [kontrolinis sąrašas]

Gali kilti klausimų dėl vidinio arba išorinio patikimumo.

Esant klausimų dėl patikimumo, juos reikėtų išnagrinėti pokalbio metu, prašytojui suteikiant veiksmingą galimybę pateikti paaiškinimus. Jei prašymus nagrinėjantis pareigūnas pokalbio metu neišsiaiškina nustatytų patikimumo klausimų, jis neįvykdys pareigos nuodugnai, objektyviai ir nešališkai išnagrinėti susijusius faktus ir aplinkybes. Neišsiaiškintus minėtų patikimumo klausimų, sprendimas gali būti skundžiamas.

Išsamesnius nurodymus rasite [EASO praktinėse gairėse „Įrodymų vertinimas“](#).

5. Įrodymų vertinimas [kontrolinis sąrašas]

Kaip ir apskritai visais prieglobsčio prašymų nagrinėjimo atvejais, labai svarbus ir dažnai sudėtingas tyrimo etapas yra įrodymų vertinimas. Kadangi prieglobsčio nesuteikimo atveju įrodinėjimo našta tenka sprendžiančiajai institucijai, o prašytojas dažnai nenori bendradarbiauti nustatant susijusius faktus ir aplinkybes, nagrinėjant tokius prieglobsčio prašymus, gali kilti tam tikrų problemų.

Bendrasias įrodymų vertinimo rekomendacijas rasite [EASO praktinėse gairėse „Įrodymų vertinimas“](#).

□ Taikykite standartą „yra rimtų priežasčių manyti“ [kontrolinis sąrašas]

Įrodymo standartas yra riba, kurios privalu laikytis, norint pagrįsti pateiktą teiginį.

Pačiose nuostatose dėl prieglobsčio nesuteikimo yra nurodytas „yra rimtų priežasčių manyti“ įrodinėjimo standartas.

Šis įrodinėjimo standartas yra aukštesnis už standartą, kuris taikomas rizikos vertinimui, kuriuo siekiama nustatyti tarptautinės apsaugos poreikį – bendrai sutariama, kad tuo atveju taikytinas „pagrįstos tikimybės“ standartas.

Tam, kad prašytojui būtų galima nesuteikti prieglobsčio, **būtina turėti aiškią ir patikimą informaciją**, kuri atitiktų standartą „yra rimtų priežasčių manyti“.

Prieglobstis neabejotinai negali būti nesuteikiamas remiantis tik įtarimais. Be to, šis įrodinėjimo standartas laikomas aukštesniu nei „labai tikėtina“ (tikimybių pusiausvyra). Tačiau nebūtina laikytis baudžiamosios teisės srityje nustatant kaltę taikomo standarto „neabejotinai pagrįsta“.

Kai kurios valstybės narės yra parengusios specialias gaires dėl taikytino įrodinėjimo standarto.

Nacionalinė praktika

□ Išnagrinėkite visas susijusias aplinkybes, net jei prievolė įrodyti pereina prieglobsčio prašytojui [kontrolinis sąrašas]

Prašymus nagrinėjantys pareigūnai turėtų žinoti du atvejus, kuriais valstybės įrodinėjimo prievolė pereina prieglobsčio prašytojui, t. y., kai nustatant asmeninę atsakomybę gali būti pradedama nuo jos buvimo prielaidos. Tokia prielaida galėtų būti grindžiama tuo, kad yra pakankamai informacijos, iš kurios matyti, kad yra rimtų priežasčių manyti, jog toliau aprašytais atvejais asmeniui vienaip ar kitaip tenka asmeninė atsakomybė:

- asmeniui yra pareikšti tarptautinio baudžiamojo tribunolo kaltinimai;
- nustatyta, kad prašytojas savanoriškai tapo arba liko nariu ir ėjo svarbias pareigas represinėje valdžios struktūroje arba organizacijoje, kuri vykdo veiksmus, dėl kurių negali būti suteikiamas prieglobstis.

Tačiau prielaida dėl asmeninės atsakomybės, be abejo, yra nugincijama, todėl tokia prielaida turėtų būti daroma labai atsargiai.

Prieš priimant sprendimą dėl prieglobsčio nesuteikimo, būtina išnagrinėti visas susijusias aplinkybes, pvz., prieglobsčio prašytojo asmeninę veiklą, vaidmenį ir pareigas, taip pat galimus gynybos argumentus.

Prieglobsčio prašytojui turėtų būti suteikta veiksminga galimybė pateikti savo pastabas ir paaiškinimus dėl asmeninės atsakomybės prielaidos. Tokiais atvejais įrodinėjimo standartas, kurio prašytojas turėtų laikytis norėdamas nugincyti prielaidą, yra **pagrįstas paaiškinimas**, susijęs su nedalyvavimu veiksmuose, dėl kurių negali būti suteikiamas prieglobstis, arba atsiribojimu nuo jų, ir rimtų įrodymų, kad buvo priešingai, nebuvimas.

□ Atsižvelkite į kai kuriuos ypatumus [\[kontrolinis sąrašas\]](#)

Nagrinėjant su prieglobsčio nesuteikimu susijusius atvejus, didelę reikšmę gali turėti tam tikri įrodymai ir (arba) informacijos šaltiniai, ir prašymus nagrinėjantis pareigūnas turėtų žinoti, kaip juos vertinti.

□ Įrodymas, kad kilmės šalyje prieglobsčio prašytojo atžvilgiu buvo vykdomas baudžiamasis procesas [\[kontrolinis sąrašas\]](#)

Prieglobsčio prašymus nagrinėjantis pareigūnas turėtų ištirti, ar baudžiamasis persekiojimas buvo teisėtas ir ar prašytojas, pvz., nebuvo persekiojamas ir (arba) nuteistas dėl politinių priežasčių. Be to, prašymus nagrinėjantis pareigūnas turėtų žinoti, kad kilmės šalyje tam tikra veika gali būti laikoma nusikaltimu, o jo paties valstybėje – ne. Tai, kad asmuo buvo nuteistas, dar nereiškia, kad turi būti taikomos nuostatos dėl prieglobsčio nesuteikimo.

□ Slapta medžiaga [\[kontrolinis sąrašas\]](#)

Prieglobsčio prašymus nagrinėjantis pareigūnas privalo išsiaiškinti, ar, vertinant ir rengiant sprendimą dėl prieglobsčio nesuteikimo, galima naudotis slapta medžiaga, jei tokia yra, ir kaip tai galima padaryti. Tai gali priklausyti nuo nacionalinės teisės aktų ir nacionalinės praktikos, taip pat nuo konkrečiu atveju turimos medžiagos. Jei tokia medžiaga pasinaudoti negalima, prašymus nagrinėjantis pareigūnas turėtų nuspręsti, ar yra kitų tinkamų įrodymų šaltinių, kuriais tuo atveju būtų galima pasinaudoti.

Nacionalinė praktika

□ Atviros prieigos šaltiniai ir socialiniai tinklai [\[kontrolinis sąrašas\]](#)

Atsižvelgdami į nacionalinę praktiką, prašymus nagrinėjantys pareigūnai informacijos apie prieglobsčio prašytoją gali ieškoti įvairiuose atviros prieigos šaltiniuose arba svetainėse, pvz., „Facebook“, „Twitter“ ir t. t., arba tokios informacijos jiems gali rasti bendradarbiai.

Nagrinėjant su prieglobsčio nesuteikimu susijusį atvejį, tokia informacija turėtų būti naudojama atsargiai. Jei nagrinėjant atvejį bus naudojami atviros prieigos šaltiniai arba socialiniai tinklai, prieš vertinimą prašymus nagrinėjantis pareigūnas turėtų informuoti prieglobsčio prašytoją apie tokius įrodymus ir suteikti jam veiksmingą galimybę pateikti pastabas bei paaiškinimus.

Nacionalinė praktika

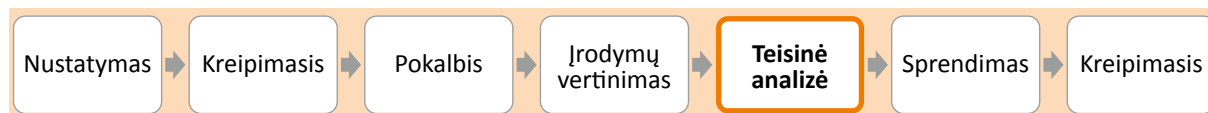
□ Anoniminiai liudijimai [\[kontrolinis sąrašas\]](#)

Anoniminiai liudijimai, kaip įrodymai, paprastai nėra naudojami sprendimui dėl prieglobsčio nesuteikimo pagrįsti. Anoniminiai liudijimai gali būti teikiami dėl labai įvairių priežasčių (pavydo, keršto, nuoširdaus susirūpinimo ir t. t.); kadangi negalima patvirtinti šaltinio, tokių liudijimų patikimumas yra itin žemas. Tačiau kartais, remiantis anoniminiais liudijimais, galima sužinoti faktų, dėl kurių negali būti suteikiamas prieglobstis; prieglobsčio prašymus nagrinėjantis pareigūnas šiuos faktus turėtų ištirti išsamiau.

6. Teisinė analizė [kontrolinis sąrašas]

Remdamasis pripažintais faktais, prieglobsčio prašymus nagrinėjantis pareigūnas išanalizuoja pagrindų nesuteikti prieglobsčio taikymo galimybes ir aspektus, kurie yra būtini asmeninei atsakomybei nustatyti.

6.1. Veiksmų, dėl kurių negali būti suteikiamas prieglobstis, vertinimas [kontrolinis sąrašas]

Šiame etape prieglobsčio prašymus nagrinėjantis pareigūnas turėtų įrodyti, ar **pagal kokius nors kriterijus yra pagrindo nesuteikti prieglobsčio**.

Reikėtų atsižvelgti į tai, kad prieglobsčio prašytojas gali būti padaręs keletą veiksmų, dėl kurių negali būti suteikiamas prieglobstis ir kuriems taikomos skirtingos nuostatos dėl prieglobsčio nesuteikimo. Nacionalinė praktika, ar kuris nors vienas veiksmas turėtų būti vertinamas daugiau kaip pagal vieną netaikymo nuostatų pagrindą, kai tenkinami būtini kriterijai, gali būti labai skirtinga.

Nacionalinė praktika

--

a. Nusikaltimai taikai, karo nusikaltimai, nusikaltimai žmoniškumui [kontrolinis sąrašas]

1951 m. Ženevos konvencija

- 1 straipsnio F dalies a punktas

Priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų direktyva

- 12 straipsnio 2 dalies a punktas
- 17 straipsnio 1 dalies a punktas

Nacionalinės teisės aktai

--

Pabėgėlio statuso nesuteikimui ir papildomai apsaugai taikomas tas pats prieglobsčio nesuteikimo pagrindas. Jei buvo padaryti šioje nuostatoje nurodyti nusikaltimai, nuostatos dėl prieglobsčio nesuteikimo būtų taikomos neatsižvelgiant į tai, kur ir kada tie nusikaltimai buvo padaryti, taip pat į tai, ar jie padaryti valstybėje narėje, ir (arba) į tai, ar jie padaryti asmeniui jau suteikus tarptautinę apsaugą.

- ▶ Ar yra rimtų priežasčių manyti, kad tam tikras veiksmas yra kvalifikuojamas kaip **nusikaltimas taikai?** [kontrolinis sąrašas]

Prieglobsčio prašymus nagrinėjantis pareigūnas, atsižvelgdamas į toliau nurodytus kriterijus, privalo nustatyti, ar veiksmas yra nusikaltimas taikai (agresijos nusikaltimas).

- **Veiksmas.** Tai karo veiksmų arba ginkluoto konflikto pažeidžiant tarptautines sutartis, susitarimus arba garantijas planavimas, ruošimasis karui, karo pradėjimas arba vedimas arba dalyvavimas bendrame plane arba sąmoksle, siekiant kurio nors iš pirmiau minėtų tikslų.
- **Aplinkybės.** Nusikaltimai taikai gali būti padaromi tik kilus tarptautiniam ginkluotam konfliktui, t. y. konfliktui, kuriame dalyvauja valstybės arba valstybinio pobūdžio subjektai.
- **Veiksmus atlikęs asmuo.** Kadangi tarptautinius ginkluotus konfliktus paprastai sukelia valstybės arba valstybinio pobūdžio subjektai, nusikaltimus taikai paprastai padaro aukštus valdžios postus užimantys, valstybei arba valstybinio pobūdžio subjektui atstovaujantys asmenys.

- Ar yra rimtų priežasčių manyti, kad tam tikras veiksmas yra kvalifikuojamas kaip **karo nusikaltimas**?
[kontrolinis sąrašas]

Prieglobsčio prašymus nagrinėjantis pareigūnas, atsižvelgdamas į toliau nurodytus kriterijus, privalo nustatyti, ar veiksmas yra karo nusikaltimas.

- **Veiksmas.** Karo nusikaltimai – tai sunkūs tarptautinės humanitarinės teisės pažeidimai, už kuriuos pagal tarptautinę teisę tenka tiesioginė asmeninė atsakomybė. Karo nusikaltimai gali būti padaromi vykstant ginkluotam konfliktui, kuris gali būti tarptautinis arba netarptautinis. Karo nusikaltimų požymiai priklauso nuo konflikto pobūdžio (tarptautinis ar netarptautinis), dėl to svarbu nustatyti, i) ar vyko ginkluotas konfliktas ir ii) koks buvo jo pobūdis.

Svarbu pažymėti, kad ne visi karo veiksmai yra karo nusikaltimai. Kovotojai teisėtai dalyvaujantys karo veiksmuose nelaikomi vykdančiais karo nusikaltimus, jei laikosi tarptautinės humanitarinės teisės nuostatų. Atsižvelgiant į aplinkybes, karo veiksmuose neteisėtai dalyvaujantis kovotojas arba karo veiksmuose tiesiogiai dalyvaujantis civilis gali būti susijęs su veiksmu, dėl kurio negali būti suteikiamas prieglobstis ir kurio atžvilgiu reikėtų įvertinti jo asmeninę atsakomybę.

Karo nusikaltimai, be kita ko, yra nurodyti Romos statuto 8 straipsnyje, 1949 m. Ženevos konvencijų nuostatose dėl sunkių pažeidimų ir I papildomame protokole, II papildomo protokolo bendrajame 3 straipsnyje ir susijusiose nuostatose, Tarptautinio baudžiamojo tribunolo buvusiai Jugoslavijai (TBTBJ) statute ir Tarptautinio baudžiamojo tribunolo Ruandai (TBTR) statute.

Nustatant, ar veiksmas yra karo nusikaltimas, reikėtų atsižvelgti į karinio pobūdžio reikmių būtinumą ir proporcingumą.

- **Aplinkybės.** Turėtų būti pakankamas ryšys tarp nusikaltimo ir ginkluoto konflikto.

Prieglobsčio prašymus nagrinėjantis pareigūnas turėtų išsiaiškinti šiuos klausimus:

- ar tuo metu, kai buvo padarytas nusikaltimas, **vyko ginkluotas konfliktas**;
- ar aptariamas veiksmas įvyko **dėl** karinio konflikto ir ar jis buvo su juo susijęs (ryšys);
- ar ginkluotas konfliktas, kuris vyko tuo metu, kai buvo padarytas nusikaltimas, buvo **tarptautinis** ar **netarptautinis**:

Tarptautinis ginkluotas konfliktas	Netarptautinis ginkluotas konfliktas
Tarptautinis ginkluotas konfliktas – tai konfliktas, kuriame dalyvauja dvi arba daugiau valstybių arba valstybė ir nacionalinis išsivadavimo sąjūdis.	Netarptautinius ginkluotus konfliktus galima apibrėžti kaip didelio masto karo veiksmus, kai tarpusavyje kovoja valstybės institucijos ir sukilėliai arba kai vienoje valstybėje tarpusavyje kovoja dvi arba daugiau ginkluotų grupuočių. Kad smurtinę padėtį būtų galima priskirti netarptautiniam ginkluotam konfliktui, turi būti taikomi ne mažiau kaip du faktiniai kriterijai: <ul style="list-style-type: none"> □ dalyvaujančios šalys turi pasiekti tam tikrą organizuotumo lygį, □ smurtas turi siekti tam tikrą aktyvumo lygį. Kiti vidaus neramumai ir įtampa, maištai arba izoliuoti ar pavieniai ginkluoto smurto pasireiškimai nėra laikomi netarptautiniais ginkluotais konfliktais.

Nustatyti ginkluoto konflikto pobūdį paprastai galima remiantis kilmės šalies informacija arba nacionalinėmis gairėmis. Naudingi šaltiniai, kuriais remiantis būtų galima patvirtinti konfliktų pobūdį, gali būti Tarptautinio Teisingumo Teismo sprendimai, Tarptautinio baudžiamojo teismo nuosprendžiai, JT Saugumo Tarybos rezolucijos, valstybių nuomonės arba JT ataskaitos.

Svarbu atminti, kad konfliktinės situacijos ir jų pobūdis gali keistis (pvz., netarptautinis konfliktas gali tapti tarptautiniu).

- **Veiksmus atlikęs asmuo.** Karo nusikaltimus gali padaryti bet kas, įskaitant civilius, kurie nedalyvauja karo veiksmuose, jei esama pakankamo ryšio su ginkluotu konfliktu (ryšys).

- **Objektas.** Prieglobsčio prašymus nagrinėjantis pareigūnas turėtų nustatyti, kad nusikaltimas buvo padarytas prieš saugomus asmenis ar objektus (civilius, iš kovos pasitraukusius kovotojus, civilinius ir pirmiausia kultūros objektus) arba kad buvo naudojami neteisėti ginklai arba karo priemonės.
- **Specialus subjektyvusis elementas.** Subjektyvusis elementas reiškia faktinių aplinkybių žinojimą (ar vyko ginkluotas konfliktas) ir suvokimą, ar asmuo arba objektas yra saugomas. Kai kurių karo nusikaltimų atveju reikalaujama papildomų konkrečių subjektyviųjų elementų (pvz., kai karo nusikaltimas yra susijęs su klaidingu nužudymu arba sužalojimu, žmogaus pagrobimu įkaitu). Subjektyvusis elementas papildo bendrusius reikalavimus ir yra aptariamas skirsnyje dėl asmeninės atsakomybės.

▶ Ar yra rimtų priežasčių manyti, kad tam tikras veiksmas yra **nusikaltimas žmoniškumui**? [[kontrolinis sąrašas](#)]

Prieglobsčio prašymus nagrinėjantis pareigūnas, atsižvelgdamas į toliau nurodytus kriterijus, privalo nustatyti, ar veiksmas yra nusikaltimas žmoniškumui.

- **Veiksmas.** Nusikaltimams žmoniškumui priskiriami iš esmės nežmoniški veiksmai, atlikti vykdant sistemingą arba plataus masto puolimą, nukreiptą prieš civilius. Tokie nusikaltimai, kaip žudymas, naikinimas, kankinimas, išžaginimas, politinis arba religinis persekiojimas ir kiti nežmoniški veiksmai, yra laikomi nusikaltimais žmoniškumui, jei jie padaromi vykdant plataus masto arba sistemingą puolimą, nukreiptą prieš civilius.

Net ir vienas veiksmas gali atitikti nusikaltimo žmoniškumui apibrėžtį, jei jis yra susijęs su plataus masto ir sistemingu puolimu.

Nusikaltimai žmoniškumui yra apibrėžti tarptautiniuose aktuose, *inter alia* Romos statuto 7 straipsnyje.

- **Aplinkybės.** Prieglobsčio prašymus nagrinėjantis pareigūnas turėtų nustatyti, ar puolimas yra:

nukreiptas prieš civilius gyventojus

Puolimas, su kuriuo yra siejamas nusikaltimas, yra nukreiptas prieš civilius gyventojus. Ginkluoto konflikto metu tai apimtų asmenis, kurie nedalyvauja arba nebedalyvauja ginkluotuose karo veiksmuose.

plataus masto arba sistemingas

Puolimas yra valstybės arba *de facto* politinės valdžios arba organizuotos politinės grupės vykdomos politikos dalis; arba yra toleruojamas, nebaudžiamas ar skatinamas pirmiau minėtos vyriausybės, valdžios arba grupės.

Nusikaltimas turėtų būti **pakankamai susijęs su puolimu**. Atskiri nežmoniški veiksmai nėra priskiriami nusikaltimams žmoniškumui, tačiau jie vis viena gali būti laikomi veiksmais, dėl kurių negali būti suteikiamas prieglobstis (pvz., sunkūs nepolitiniai nusikaltimai).

Nusikaltimai žmoniškumui nuo karo nusikaltimų skiriasi tuo, kad jie gali būti padaromi ir taikos, ir ginkluoto konflikto metu.

- **Specialus subjektyvusis elementas.** Nusikaltimas turi būti padarytas asmens, kuris žinojo apie puolimą ir buvo susijęs su puolimu. Kai kurių nusikaltimų žmoniškumui atveju reikalaujama, kad būtų papildomas konkretus ketinimas (pvz., vykdyti persekiojimą ir genocidą). Šis subjektyvusis elementas papildo bendrusius reikalavimus ir yra aptariamas skirsnyje dėl asmeninės atsakomybės.

▶ Ar yra rimtų priežasčių manyti, kad tam tikras veiksmas yra kvalifikuojamas kaip **genocidas**?

Kai kurie nusikaltimai žmoniškumui gali prilygti genocido nusikaltimui ([Romos statuto 6 straipsnis](#)).

Norėdamas nustatyti, ar yra rimtų priežasčių manyti, kad buvo padarytas genocido nusikaltimas, prašymus nagrinėjantis pareigūnas turėtų atsižvelgti į tai, ar **siekta vykdyti genocidą**, t. y.:

siekta sunaikinti

visus arba dalį žmonių

priklausančių kokiai nors nacionalinei, etninei, rasinei ar religinei grupei

Veiksmai, kurie gali būti priskiriami genocidui, be kita ko, yra:

- tam tikros grupės narių žudymas;
- tam tikros grupės narių sunkūs kūno sužalojimai ar psichinės traumos;
- tyčinis tokių gyvenimo sąlygų tam tikrai grupei sudarymas, dėl kurių visi jos nariai ar dalis jų žūtų;
- priemonių, ribojančių tam tikrai grupei priklausančių žmonių gimstamumą, taikymas;
- prievartinis vienos grupės vaikų perdavimas kitai grupei.

b. Sunkūs (nepolitiniai) nusikaltimai [kontrolinis sąrašas]

1951 m. Ženevos konvencija

- 1 straipsnio F dalies b punktas

Priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų direktyva

- 12 straipsnio 2 dalies b punktas
- 17 straipsnio 1 dalies b punktas

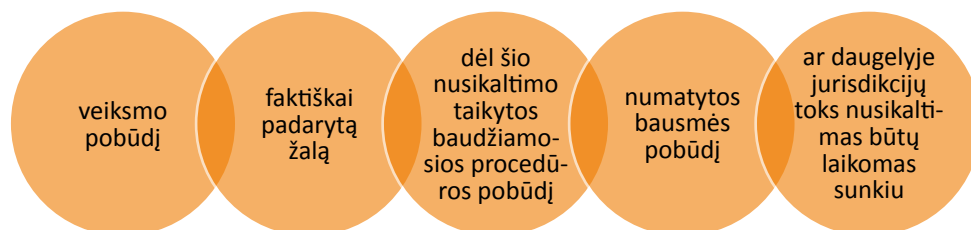
Nacionalinės teisės aktai

Toliau nurodyti kriterijai taikomi suteikiant pabėgėlio statusą. Kad būtų galima nesuteikti papildomos apsaugos, pakanka nustatyti, kad buvo padarytas „sunkus nusikaltimas“.

▶ Ar yra rimtų priežasčių manyti, kad tam tikras veiksmas yra sunkus (nepolitinis) nusikaltimas?

- **Veiksmas.** Prieglobsčio prašymus nagrinėjantis pareigūnas turėtų nustatyti, ar nusikaltimas buvo pakankamai **sunkus**.

Ne visi nusikaltimai yra pagrindas pagal šią nuostatą nesuteikti prieglobsčio. Vertinant, ar nusikaltimas laikytinas sunkiu, galima atsižvelgti šiuos kriterijus:

Nereikalaujama, kad nusikalstama veika būtų laikoma nusikaltimu ir kilmės šalyje, ir šalyje, kurioje pateiktas prieglobsčio prašymas. Reikėtų atsižvelgti į tarptautinius standartus, t. y. į tai, ar daugelyje jurisdikcijų aptariami veiksmai būtų laikomi sunkiu nusikaltimu.

Gali būti, kad yra išleistos papildomos nacionalinės gairės, kaip nustatyti, kas yra sunkus nusikaltimas.

Nacionalinė praktika

- **Nepolitinis (tik suteikiant pabėgėlio statusą)**

Tam, kad veiksmą būtų galima priskirti nepolitiniam nusikaltimams, jis iš esmės turėtų būti laikomas padarytu ne iš politinių paskatų arba turėtų būti neproporcingas deklaruojamam politiniam tikslui. Ypač žiaurus veiksmai, net jei jie padaromi tariamai siekiant politinio tikslo, gali būti priskiriami sunkiems nepolitiniam nusikaltimams.

Reikėtų atsižvelgti į kelis aspektus:

1. Ar nusikalstama **veika susijusi su kova dėl politinės įtakos** valstybėje (pvz., ar tai opozicinės partijos veiksmai siekiant valdžios)?

2. Ar nusikalstamą veiką **paskatino politinė ideologija** (pvz., ar veiksmas padarytas siekiant asmeninių ar bendrų tikslų)?

3. Ar **veiksmas yra glaudžiai priešastiniu ryšiu susijęs su deklaruojamu tikslu** (pvz., ar veiksmu padaryta norima įtaka siekiant politinio tikslo)?

4. Ar taikytos priemonės ir padaryta žala yra **proporcingos deklaruojamam politiniam tikslui** (pvz., ar dėl veiksmo padaryta didelė materialinė žala arba žala asmeniui)?

- **Aplinkybės** (tik suteikiant pabėgėlio statusą): Nusikaltimai turi būti padaryti:
 - **ne prieglobsčio šalyje, ir**
 - **prieš tai, kai prieglobsčio prašytojas buvo pripažintas pabėgėliu.**

Pagal ES teisės aktus pripažinimas pabėgėliu turėtų būti suprantamas kaip momentas, kai, atsižvelgiant į pabėgėlio statuso suteikimą, suteikiamas leidimas gyventi šalyje.

Atskirų šalių nacionalinė praktika gali skirtis.

Nacionalinė praktika

c. Jungtinių Tautų tikslams ir principams prieštaraujantys veiksmai [\[kontrolinis sąrašas\]](#)

1951 m. Ženevos konvencija

- 1 straipsnio F dalies c punktas

Priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų direktyva

- 12 straipsnio 2 dalies c punktas
- 17 straipsnio 1 dalies c punktas

Nacionalinės teisės aktai

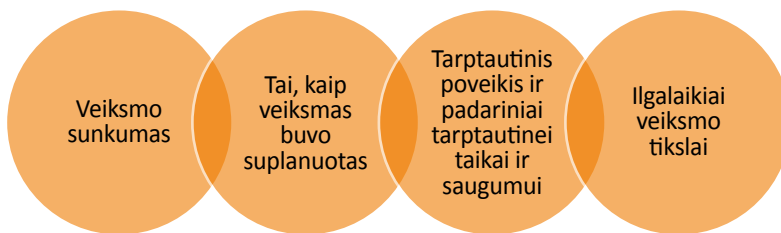
Pabėgėlio statuso ir papildomos apsaugos nesuteikimui taikomas tas pats prieglobsčio nesuteikimo pagrindas. Jei buvo padaryti šioje nuostatoje nurodyti veiksmai, nuostatos dėl prieglobsčio nesuteikimo būtų taikomos neatsižvelgiant į tai, kur ir kada jie buvo padaryti, taip pat į tai, ar jie padaryti valstybėje narėje, ir (arba) į tai, ar jie padaryti asmeniui jau suteikus tarptautinę apsaugą.

- ▶ Ar yra rimtų priešasčių manyti, kad tam tikras veiksmas neprieštarauja Jungtinių Tautų tikslams ir principams?

Prieglobsčio prašymus nagrinėjantis pareigūnas, atsižvelgdamas į toliau nurodytus kriterijus, privalo nustatyti, ar veiksmas neprieštarauja JT tikslams ir principams.

- **Veiksmas.** JT tikslai ir principai yra nustatyti [JT Chartijos preambulėje ir 1 bei 2 straipsniuose](#). Taigi šis pagrindas nesuteikti prieglobsčio gali būti taikomas tam tikriems veiksams, kurie laikomi sunkiais ilgalaikiais žmogaus teisių pažeidimais, ir (arba) tarptautinės bendruomenės konkrečiai nurodytiems veiksams, prieštaraujantiems JT tikslams ir principams.

Kadangi tarptautinė teisė nuolat keičiasi, nuolat kinta ir susijusių sąvokų aiškinimas. Atsižvelgiant į tai, kad prieglobsčio nesuteikimo pagrindai turėtų būti aiškinami ribotai, šiuo požiūriu galima taikyti šiuos kriterijus:

- **Aplinkybės.** Veiksmai turi būti **tarptautinio masto**, t. y. jais turi būti galima padaryti neigiamą poveikį tarptautinei taikai ir saugumui arba draugiškiems valstybių santykiams.
- **Veiksmus atlikęs asmuo.** Veiksmai, kuriems taikomas šis prieglobsčio nesuteikimo pagrindas, iš esmės gali būti siejami su bet kuriuo asmeniu. Tačiau daugelį tokių veiksmų gali įvykdyti tik aukštus valdžios postus valstybėje arba valstybinio pobūdžio subjekte užimantys pareigūnai.

Norint veiksmui taikyti šią prieglobsčio nesuteikimo nuostatą, asmens kaltė nebūtinai turi būti pagrįsta tuo, kad yra vykdomas baudžiamasis persekiojimas arba kad asmuo yra nuteistas. Taikomas tas pats standartas „yra rimtų priešasčių manyti“.

Atsižvelgiant į Jungtinių Tautų tikslų ir principų platumą ir bendrumą, šios nuostatos taikymo sritis nėra aiškiai apibrėžta, palyginti su a ir b nuostatomis. Todėl, prieš vertinant c nuostatos taikymą, prieglobsčio prašymus nagrinėjančiam pareigūnui gali būti naudinga apsvarstyti, ar taikytinos a arba b nuostatos.

Gali būti, kad yra parengtos papildomos nacionalinės gairės dėl šios nuostatos taikymo.

Nacionalinė praktika

d. Pavojus visuomenei arba valstybės narės saugumui [kontrolinis sąrašas]

Priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų direktyva

- 17 straipsnio 1 dalies d punktas

Nacionalinės teisės aktai

Ši nuostata taikoma tik papildomos apsaugos nesuteikimui.

- ▶ Ar yra rimtų priešasčių manyti, kad asmuo kelia pavojų visuomenei arba valstybės saugumui?

Trečiosios šalies piliečiui arba asmeniui be pilietybės papildoma apsauga negali būti suteikiama, jei yra rimtų priešasčių manyti, kad jis kelia pavojų visuomenei arba valstybės narės, kurioje jis šiuo metu yra, saugumui.

Vertinant, ar taikytinas šis papildomos apsaugos nesuteikimo pagrindas, atsižvelgiama į ankstesnį arba dabartinį asmens elgesį, bet iš esmės tai yra ilgalaikės **rizikos vertinimas**.

Atsižvelgiant į šios nuostatos pobūdį, ją taikant dažnai reikės įtraukti kitas institucijas, galinčias turėti prieigą prie aktualios informacijos.

Nacionalinė praktika**Vieno arba kelių ne tokių sunkių nusikaltimų įvykdymas** [kontrolinis sąrašas]**Priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų direktyva**

- 17 straipsnio 3 dalis

Nacionalinės teisės aktai

Taikoma tik papildomos apsaugos nesuteikimui, tačiau tai nėra privaloma nuostata.

Norint taikyti šį papildomos apsaugos nesuteikimo pagrindą, būtina įrodyti, kad:

Prieglobsčio prašytojas padarė vieną arba daugiau ne tokių sunkių nusikaltimų, kaip aptarta pirmiau.

Veiksmai buvo padaryti prieš tai, kai prašytojas atvyko į atitinkamą valstybę narę.

Atitinkamoje valstybėje narėje už tokį (-ius) nusikaltimą (-us) baudžiama kalėjimu.

Prašytojas iš savo kilmės šalies išvyko tik norėdamas išvengti sankcijų už tuos nusikaltimus.

Kadangi tai nėra privaloma prieglobsčio nesuteikimo nuostata, ji taikytina tik tuo atveju, jei valstybės narės yra nusprendusios ją perkelti į nacionalinės teisės aktus. Gali būti, kad yra parengtos papildomos nacionalinės gairės.

Nacionalinė praktika**Teroristinio pobūdžio veiksmai** [kontrolinis sąrašas]

Teroristinio pobūdžio veiksmai nėra specialus pagrindas nesuteikti prieglobsčio, tačiau susijusi veikla gali būti priskiriama veiklai, kuriai taikomas kuris nors iš pagrindų.

Visuotinai pripažintos apibrėžties, kas yra terorizmas, nėra. Vienas iš žingsnių apibrėžiant teroristinius nusikaltimus yra 2002 m. birželio 13 d. ir 2010 m. lapkričio 28 d. Tarybos pamatiniai sprendimai dėl kovos su terorizmu. Dėl konkrečių teroristinio pobūdžio veiksmų yra priimtas ne vienas tarptautinis aktas.

**Teroristinio pobūdžio
veiksmai gali būti laikomi:**

Nusikaltimais taikai	Jei veiksmas padarytas planuojant karo veiksmus, ruošiantis karui, jį pradėdant arba vedant.
Karo nusikaltimais	Pagal tarptautinę humanitarinę teisę (I ir II papildomus protokolus) aiškiai draudžiama imtis smurtinių veiksmų arba grasinti tokiais veiksmais, siekiant įbauginti civilius gyventojus. Jei veiksmai, kurie padaryti taikos metu būtų laikomi teroristinio pobūdžio veiksmais, yra padaromi vykstant tarptautiniam arba netarptautiniam ginkluotam konfliktui arba yra su juo susiję, jie paprastai laikomi karo nusikaltimais.
Nusikaltimais žmoniškumui	Jei tai yra vienas iš pagrindinių nusikaltimų ir jei jis padaromas vykdant plataus masto sistemingą puolimą, nukreiptą prieš civilius gyventojus.
Sunkiais nepolitiniiais nusikaltimais	Sąlyga dėl nepolitinio aspekto paprastai yra patenkinama, nes, jei nusikaltimas yra pakankamai sunkus, teroristinio pobūdžio veiksmai visada laikomi neproporcingais politiniam tikslui. Taip pat turi būti įvykdyti geografiniai ir laiko kriterijai.
JT tikslams ir principams prieštaraujančiais veiksmais	Su šiuo pagrindu susijusią tiesioginę nuorodą, galima rasti <i>inter alia</i> 2001 m. JT Saugumo Tarybos rezoliucijose Nr. 1373 ir Nr. 1377: „teroro aktai, metodai ir praktika prieštarauja Jungtinių Tautų tikslams ir principams“ ir „sąmoningas teroro aktų finansavimas, planavimas ir kurstymas taip pat prieštarauja Jungtinių Tautų tikslams ir principams“. Taigi tam tikromis aplinkybėmis veiksmais, kurie yra pagrįstai priskiriami teroro aktams, gali būti taikomas šis prieglobsčio nesuteikimo pagrindas. Paprastai sutariama, kad norint pagal šią nuostatą veiką laikyti terorizmu, veika turi būti tarptautinio masto.
Pavojingais visuomenei arba valstybės narės saugumui veiksmais	Jei veiksmai neatitinka pirmiau nustatytų kriterijų, prieglobsčio prašytojui vis viena gali būti nesuteikiama papildoma apsauga, jei nustatoma, kad jis kelia pavojų visuomenei arba valstybės saugumui.

Jeigu prašytojas yra įtrauktas į įtariamų teroristų sąrašą arba save laiko sąrašė nurodytos teroristinės grupės nariu, tai turėtų būti ištirta kaip požymis, kad tas asmuo gali būti susijęs su veiksmais, dėl kurių negali būti suteikiamas prieglobstis. Tačiau prieglobsčio nesuteikimas visada bus grindžiamas išsamiu asmeninės atsakomybės vertinimu. Tai nereiškia, kad, jei prašytojas asmeniškai nedalyvavo konkrečiame teroro akte, jam negali būti nesuteikta tarptautinė apsauga.

Gali būti, kad yra parengtos specialios nacionalinės gairės, kaip nagrinėti atvejus kai prieglobsčio prašytojai yra įtariamai dalyvavę teroristinio pobūdžio veiksmuose.

Nacionalinė praktika

--

6.2. Asmeninė atsakomybė [kontrolinis sąrašas]

Šiame etape prieglobsčio prašymus nagrinėjantis pareigūnas turi įrodyti, kad yra rimtų priežasčių manyti, jog prieglobsčio prašytojui kyla asmeninė atsakomybė už veiksmą (-us), dėl kurio (-ių) negali būti suteikiamas prieglobstis.

Galimą asmeninę atsakomybę prašymus nagrinėjantis pareigūnas įvertins remdamasis prieglobsčio prašytojo dalyvavimo veiksme (-uose) pobūdžiu ir mastu, taip pat jo požiūriu į tą (tuos) veiksmą (-us).

Elgesys, už kurį tenka asmeninė atsakomybė (*actus reus*)

Elgesiu gali būti vadinamas veiksmas arba neveikimas. Be to, prašymus nagrinėjantis pareigūnas turėtų žinoti, kad pagrindo asmeninei atsakomybei kilti gali būti net ir tuomet, kai (yra rimtų priežasčių manyti, kad) prieglobsčio prašytojas tik mėgino įvykdyti veiksmą (-us), dėl kurio (-ių) negali būti suteikiamas prieglobstis.

□ Tiesioginis veiksmo įvykdymas [kontrolinis sąrašas]

Prieglobsčio prašymus nagrinėjantis pareigūnas daugiausia dėmesio privalo skirti įrodymams, kad prieglobsčio prašytojas, kaip nusikaltimo vykdytojas arba bendrininkas, padarė svarstomą (-us) veiksmą (-us), dėl kurio (-ų) negali būti suteikiamas prieglobstis.

Šiuo tikslu paprastai reikalaujama įrodyti **ketinimą** įvykdyti tam tikrą veiksmą bei pasiekti tam tikrų padarinių ir **žinojimą**, susijusį su vykdomu veiksmu, padariniais ir (arba) kitomis svarbiomis aplinkybėmis. Atsižvelgiant į aplinkybes, apibrėžiant nusikaltimą (-us), galima įtraukti konkrečius reikalavimus dėl ketinimo ir (arba) žinojimo.

□ Kitų asmenų skatinimas padaryti veiksmą, dėl kurio negali būti suteikiamas prieglobstis [kontrolinis sąrašas]

Jei prieglobsčio prašytojas savo elgesiu paskatino (pakurstė) kitus asmenis padaryti nusikaltimą, laikoma, kad esama ryšio tarp asmens ir kitų asmenų padaryto (-ų) veiksmo (-ų). Galimi kitų asmenų skatinimo padaryti nusikaltimą būdai:

planavimas

kurstymas

užsakymas

Prieglobsčio prašytojas savo elgesiu turėtų būti **aiškiai prisidėjęs** prie kito (-ų) asmens (-ų) nusikalstamos veikos. Tačiau prieglobsčio prašymus nagrinėjantis pareigūnas neprivalo įrodyti, kad tuo atveju, jei prašytojas nebūtų prisidėjęs, veiksmas (-ai), dėl kurio (-ių) negali būti suteikiamas prieglobstis, nebūtų atliktas (-i).

Su tokiu dalyvavimu nusikaltime (-uose) susiję ketinimo ir žinojimo reikalavimai laikomi įvykdytais, jei prašytojas **ketino išprovokuoti arba paskatinti** padaryti tokį (-ius) veiksmą (-us) **arba žinojo, jog yra pagrįsta tikimybė**, kad dėl jo veiksmo (-ų) gali būti įvykdytas nusikaltimas.

□ Pagalba ir kurstymas [kontrolinis sąrašas]

Iš esmės prisidėti prie kito asmens veiksmo, dėl kurio negali būti suteikiamas prieglobstis, galima teikiant pagalbą ir kurstant.

Prieglobsčio prašymus nagrinėjantis pareigūnas gali nustatyti, kad esama ryšio su svarstomu (-ais) veiksmu (-ais), dėl kurio (-ių) negali būti suteikiamas prieglobstis, jei iš įrodymų matyti, kad prašytojas:

- **teikė praktinę pagalbą**, kad būtų padarytas (-i) veiksmas (-ai), dėl kurio (-ių) negali būti suteikiamas prieglobstis (pvz., organizuodamas fizinę arba logistinę paramą, kad nusikalstama grupė galėtų veikti, arba finansuodamas tokią nusikalstamą grupę);
- ragino kitus asmenis padaryti veiksmus, dėl kurių negali būti suteikiamas prieglobstis, arba **moraliskai rėmė** tokį elgesį.

Reikia nustatyti, ar prieglobsčio prašytojas savo elgesiu padarė **didelę įtaką** tam, kad kiti asmenys padarytų veiksmą (-us), dėl kurio (-ių) negali būti suteikiamas prieglobstis (pvz., priekabiavimo prie asmenų atveju prieglobsčio prašymus nagrinėjantis pareigūnas gali nustatyti, kad tai buvo daroma remiantis prieglobsčio prašytojo pateikta informacija, kuri buvo svarbus pagrindas nusikaltimui (-ams) padaryti). Tačiau nereikalaujama įrodyti, kad tuo atveju, jei prieglobsčio prašytojas nebūtų taip elgęsis, veiksmo, dėl kurio negali būti suteikiamas prieglobstis, nebūtų buvę galima padaryti.

Jei koks nors asmuo yra vertinamas kaip autoritetas (vadovas arba koks nors kitas dvasinis arba religinis autoritetas), vien jo buvimas ten, kur vykdomas (-i) veiksmas (-ai), dėl kurio (-ių) negali būti suteikiamas prieglobstis, gali reikšti tokio elgesio pateisinimą arba paskatinimą.

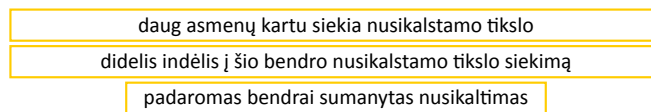
Jei, nustatant asmeninę atsakomybę, nustatoma, kad elgesys (veiksmas arba neveikimas) turėjo didelės įtakos tam, kad pagrindinis (-iai) nusikaltimo vykdytojas (-ai) padarytų nusikaltimą (-us), nėra svarbu, ar tokio pobūdžio dalyvavimo atvejų jau yra buvę, ar tai vyko kitiems asmenims darant nusikalstamą veiką ar vėliau, ar tai buvo daroma kitoje geografinėje vietovėje.

Galiausiai, dėl tokio dalyvavimo prašytoją norėdamas susieti su svarstomu (-ais) veiksmu (-ais) prieglobsčio prašymus nagrinėjantis pareigūnas privalo įrodyti, kad prašytojas **žinojo, kad jis savo elgesiu gali padėti** padaryti svarstomą (-us) veiksmą (-us) arba **sudaryti lengvesnes sąlygas** jam (jiems) padaryti. Nėra būtina, kad rėmėjas arba kurstytojas tiksliai žinotų, kokį veiksmą ketinta padaryti arba koks veiksmas iš tikrųjų buvo padarytas, jei jis žinojo, kad koks nors iš daugelio tokių veiksmų gali būti padarytas, ir vienas iš šių veiksmų iš tikrųjų buvo padarytas. Teikti pagalbą ir kurstyti **asmuo gali ir neišdėstydamas savo ketinimų pagrindiniam nusikaltimo vykdytojui**.

□ Bendra nusikalstama veikla [kontrolinis sąrašas]

Bendra nusikalstama veikla yra dar vienas svarbus prisidėjimo prie kitų asmenų daromo veiksmo, dėl kurio negali būti suteikiamas prieglobstis, būdas.

Bendros nusikalstamos veiklos kriterijai:

Taigi, norint įrodyti bendrą nusikalstamą veiklą, nepakanka tik įrodyti sąsają su nusikaltimais darančiais asmenimis.

□ Vadų atsakomybė [kontrolinis sąrašas]

Būtina atkreipti dėmesį į asmenis, kurie vadovavo pavaldiniams, dalyvavusiems padarant veiksmą (-us), dėl kurio (-ių) negali būti suteikiamas prieglobstis. Jei prieglobsčio prašymus nagrinėjantis pareigūnas, remdamasis prieglobsčio prašytojo asmeniniu elgesiu, negali įrodyti asmeninės atsakomybės už veiksmą (-us), taip gali būti dėl vadinamosios vadų atsakomybės. Ši atsakomybė grindžiama nuostata, kad hierarchinėse struktūrose vadovų postus užimančiams asmenims tenka tam tikra atsakomybė už asmenų, kuriems jie faktiškai vadovauja ir kuriuos jie kontroliuoja, elgesį.

Būtina nustatyti, ar:

- tarp asmens ir kitų asmenų, susijusių su veiksmu (-ais), dėl kurio (-ių) negali būti suteikiamas prieglobstis, esama **vadovo ir pavaldinio ryšio**:

vienas iš rodiklių yra oficialios pavaldumo grandinės karinėje arba civilinėje hierarchinėje struktūroje nustatymas, tačiau tai ne vienintelis rodiklis. Prieglobsčio prašymus nagrinėjantis pareigūnas gali nustatyti, kad esama vadovo ir pavaldinio ryšio, jei prieglobsčio prašytojas faktiškai vadovavo veiksmą (-us), dėl kurio (-ių) negali būti suteikiamas prieglobstis, padariusiems asmenims arba juos kontroliavo;

- yra rimtų priežasčių manyti, kad prašytojas **žinojo arba turėjo žinoti**, kad jo pavaldinys padarė, darė arba ketino padaryti veiksmą (-us), dėl kurio (-ių) negali būti suteikiamas prieglobstis:

šiuo atveju žinojimas turėtų būti suprantamas plačiąja prasme, apimančia ir tai, ar prieglobsčio prašytojas, užimdamas tam tikrą postą, turėjo žinoti apie tokius veiksmus;

- prašytojas nepadarė nieko, kad **neleistų** padaryti veiksmo (-ų) **arba jį sustabdytų**, arba jis mėgino tai padaryti, bet **jam nepavyko**, tačiau jis **nenubaudė** nusikaltimo vykdytojų:

prieglobsčio prašytojas asmeniškai atsakingas gali būti ir tuo atveju, jei jis mėgino neleisti padaryti veiksmo (-ų) arba jį (juos) sustabdyti, tačiau jam tai nepavyko, bet jis atitinkamai nenubaudė savo pavaldinio (-ių).

Sąmonės būseną: ketinimas ir žinojimas (*mens rea*)

Šiame etape, remdamasis turimais įrodymais, prieglobsčio prašymus nagrinėjantis pareigūnas privalo išsiaiškinti, ar yra rimtų priežasčių manyti, kad prieglobsčio prašytojas **žinojo**, kad dalyvaus darant veiksmą (-us), dėl kurio (-ių) negali būti suteikiamas prieglobstis, arba **ketino** dalyvauti darant tokį (-ius) veiksmą (-us).

Nenustačius tokių požymių, asmeninė atsakomybė negali būti nustatyta ir nuostatos dėl prieglobsčio nesuteikimo netaikomos.

□ Žinojimas [kontrolinis sąrašas]

Apskritai, svarstant asmeninės atsakomybės klausimą, žinojimas suprantamas kaip suvokimas, kad yra susidariusios tam tikros aplinkybės arba kad esant įprastai įvykių eigai kils tam tikri padariniai. Todėl prieglobsčio prašymus nagrinėjantis pareigūnas turėtų įrodyti, kad yra rimtų priežasčių manyti, jog prieglobsčio prašytojas apie tai žinojo.

Priklausomai nuo veiksmo, dėl kurio negali būti suteikiamas prieglobstis, vertinimo, konkrečiomis aplinkybėmis (pvz., kai vykdomas genocidas, daromi karo nusikaltimai) žinojimas gali įgyti tikslesnę reikšmę.

Atsižvelgiant į skirtingas elgesio, už kurį tenka asmeninė atsakomybė, formas, taip pat gali reikėti įrodyti tam tikrus žinojimo požymius (pvz., skatinimą, vadų atsakomybę).

Prašymus nagrinėjantis pareigūnas žinojimą ir suvokimą gali įrodyti remdamasis turimais įrodymais, įskaitant prieglobsčio prašytojo pasakojimą. Tačiau, kai išvada dėl žinojimo daroma remiantis netiesioginiais įrodymais, pvz., informacija apie bendrąsias aplinkybes, kuriomis buvo padarytas veiksmas, įvykdytų žiaurumų mastą, bendrą jų pobūdį regione arba šalyje, reikėtų būti atsargiems. Tai, kas pateikta informacijoje apie kilmės šalį, tuo metu, kai buvo daromas nusikaltimas, prieglobsčio prašytojui nebūtinai buvo žinoma.

□ Ketinimas [kontrolinis sąrašas]

Reikia atsižvelgti į du ketinimo aspektus:

- ▶ ar prieglobsčio prašytojas norėjo (ketino) dalyvauti veiksmuose?
- ▶ ar prieglobsčio prašytojas norėjo (ketino) sukelti tokius padarinius (arba, ar jis žinojo, kad esant įprastai įvykių eigai tokie padariniai kils)?

Kartais, veiksmą norint priskirti veiksmui, dėl kurio negali būti suteikiamas prieglobstis, reikės papildomo ketinimų požymio (pvz., ketinimo vykdyti genocidą – ypatingo ketinimo, už kurį persekiojama kaip už nusikaltimą žmoniškumui).

Nagrinėjant kai kuriuos dalyvavimo kitam asmeniui vykdant nusikaltimą būdus, ketinimą reikia įrodyti ne tik asmeninio elgesio, bet ir nusikaltimo, kurį padarė (ketino padaryti) tas kitas asmuo, požiūriu (pvz., planavimas, užsakymas arba kurstymas, kad kitas asmuo padarytų nusikaltimus, bendra nusikalstama veikla).

Grupei arba režimui priskiriami veiksmai, dėl kurių negali būti suteikiamas prieglobstis [\[kontrolinis sąrašas\]](#)

Galimybę nesuteikti prieglobščio asmenims, kurie buvo susiję su grupe arba režimu, siejama su veiksmis, dėl kurių negali būti suteikiamas prieglobstis, reikėtų vertinti atsargiai.

Dėl to, kad prieglobščio prašytojas buvo arba yra susijęs su grupe arba režimu, atsakingu už veiksma (-us), dėl kurio (-ių) negali būti suteikiamas prieglobstis, prašymus nagrinėjantis pareigūnas nėra atleidžiamas nuo pareigos įrodyti asmeninę prašytojo atsakomybę už šį (šiuos) veiksma (-us).

Asmeninė atsakomybė negali būti nustatoma remiantis tik tuo, kad asmuo yra susijęs su nusikalstama grupe arba režimu. Atsižvelgiant į grupės arba režimo pobūdį ir mastą, savanorišką prieglobščio prašytojo ryšį su grupe ir jo postą, rangą, padėtį ir įtaką grupėje, gali būti pakankamai įrodymų, susijusių su elgesio reikalavimais, nustatytais pagal taikytiną asmeninės atsakomybės tvarką, ir numanytina prieglobščio prašytojo sąmonės būseną. Tačiau vis tiek būtina, kad prašymus nagrinėjantis pareigūnas nustatytų tinkamą asmeninės atsakomybės tvarką ir, atsižvelgdamas į atitinkamus kriterijus, išnagrinėtų faktus.

Be faktinės prašytojo veiklos, reikia atsižvelgti į toliau nurodytus aspektus.

□ **Prieglobščio prašytojo ryšio su grupe arba režimu forma** [\[kontrolinis sąrašas\]](#)

Be prieglobščio prašytojo veiklos, vaidmens ir pareigų, prašymus nagrinėjantis pareigūnas turėtų tiksliai išsiaiškinti prašytojo esamo arba buvusio ryšio su grupe arba režimu, kuris yra siejamas su veiksmis, dėl kurių negali būti suteikiamas prieglobstis, formą (pvz., ar tai oficiali narystė, ar neoficialus ryšys).

□ **Grupės arba režimo veikla ir pobūdis** [\[kontrolinis sąrašas\]](#)

Prieglobščio prašymus nagrinėjantis pareigūnas turėtų išnagrinėti grupės veiklą laikotarpiu, kuriuo prašytojas buvo arba yra su ja susijęs, ir tos veiklos nusikalstamą pobūdį (pvz., ar jai gali būti priskiriami nusikaltimai, dėl kurių negali būti suteikiamas prieglobstis).

Jei Europos Sąjunga ir (arba) tarptautinė bendruomenė yra arba buvo pasmerkusi grupę arba režimą (JT Saugumo Tarybos rezoliucijomis, Tarptautiniam baudžiamajam teismui atlikus tyrimą ir t. t.), tai būtų svarbus veiksnys ir į jį reikėtų atsižvelgti, tačiau tai nebūtų sprendžiamasis veiksnys.

Būtina atsižvelgti į galimą grupės arba režimo susiskaidymą į politinius, karinius, žvalgybinius padalinius ir t. t. Paskui vertinant ypatingą dėmesį reikėtų skirti tai grupės arba režimo daliai, su kuria prieglobščio prašytojas buvo tiesiogiai susijęs.

Atliekant tokią analizę, taip pat bus atsižvelgiama į tai, ar prieglobščio prašytojas žinojo apie grupės arba režimo daromus veiksmus, dėl kurių negali būti suteikiamas prieglobstis.

□ **Pasirinkimo laisvė prisijungiant prie grupės arba režimo** [\[kontrolinis sąrašas\]](#)

Norėdamas įrodyti asmeninę atsakomybę, prašymus nagrinėjantis pareigūnas privalo nustatyti, kad prieglobščio prašytojas savanoriškai:

- **prisijungė** prie grupės arba režimo, ir (arba)
- **toliau palaikė ryšį su** grupe arba režimu: šiuo atžvilgiu prašymus nagrinėjantis pareigūnas turėtų įvertinti laiką, kurį prieglobščio prašytojas palaikė ryšį su grupe arba režimu, ir jo galimybes nutraukti šį ryšį.

Gali būti svarbu atsižvelgti į prievartos aspektus.

□ **Prieglobsčio prašytojo postas, rangas, padėtis ir įtaka grupėje arba režime** **[kontrolinis sąrašas]**

Prieglobsčio prašytojo postas, rangas, padėtis ir įtaka grupėje arba režime padėtų nustatyti prašytojo galimybę kontroliuoti grupės arba režimo veiklą arba daryti jai įtaką.

Asmeninės atsakomybės panaikinimo pagrindai [kontrolinis sąrašas]

□ **Psichikos būklė dėl kurios asmuo negali suprasti ir kontroliuoti savo elgesio** **[kontrolinis sąrašas]**

Remiantis tam tikrais pagrindais, gali būti nepripažįstamas subjektyvusis elementas, būtinas norint nustatyti asmeninę atsakomybę (sąmonės būseną).

Reikėtų atsižvelgti į toliau nurodytus požymius, kad asmuo nebuvo pajėgus suprasti savo elgesio pobūdžio ar neteisėtumo arba jo kontroliuoti.

□ ***Psichikos liga arba yda* [kontrolinis sąrašas]**

Psichikos liga arba yda, dėl kurios asmuo negali suvokti savo elgesio neteisėtumo arba pobūdžio arba kontroliuoti savo elgesio, kad laikytųsi teisės aktų reikalavimų, yra viena iš aplinkybių, dėl kurios panaikinama asmeninė atsakomybė.

□ ***Nesavaroniškas svaigalų vartojimas* [kontrolinis sąrašas]**

Jei asmuo svaiginosi savanoriškai, žinodamas, kad apsvaigęs jis veikiausiai padarys veiksmą, dėl kurio negali būti suteikiamas prieglobstis, arba nepaisė šios rizikos, tai **nebūtų** pagrindas panaikinti asmeninę atsakomybę.

□ ***Nebrandumas* [kontrolinis sąrašas]**

Prieglobsčio nesuteikimas nėra pateisinamas tais atvejais, kai prašytojas, dalyvaudamas darant nusikalstamus veiksmus, buvo jaunesnio nei minimalaus amžiaus, nuo kurio taikoma baudžiamoji atsakomybė. Nors tarptautiniu mastu pripažinto minimalaus amžiaus, nuo kurio negali būti suteikiamas prieglobstis, nėra nustatyta, Vaiko teisių komitetas rekomenduoja, kad valstybės nustatytų atitinkamą ribą. Atsižvelgiant į emocinę, psichinę ir intelektualinę brandą, nustatant šią ribą neturėtų būti pasirenkamas pernelyg jaunas amžius.

Šis pagrindas panaikinti asmeninę atsakomybę taip pat gali būti taikomas, jei tuo metu, kai buvo daromi nusikalstami veiksmai, prieglobsčio prašytojas jau buvo tokio amžiaus, nuo kurio taikoma baudžiamoji atsakomybė, tačiau nustatyta, kad intelekto, fizinio ir (arba) emocinio požiūriu jis dar nebuvo tiek subrendęs, kad suvoktų savo elgesio neteisėtumą.

Jei tai vaikas, analizuojant prieglobsčio nesuteikimo atvejį, turi būti atsižvelgiama į tam tikrus papildomus aspektus, pirmiausia – susijusius su vaiko interesais, vaikų protiniais gebėjimais ir jų gebėjimu suprasti bei sutikti atlikti veiksmus, kuriuos jų prašoma arba jiems liepiama padaryti. Prieglobsčio prašymus nagrinėjantis pareigūnas taip pat turėtų užtikrinti, kad būtų taikomos būtinos procedūrinės garantijos.

Tačiau, jei tai atitinka nacionalinės teisės aktus, baudžiamoji atsakomybė gali būti taikoma ir jaunesniems kaip 18 metų vaikams. Šiuo atžvilgiu, atsižvelgiant į vaiko išsilavinimą, sąmoningumą, pažeidžiamumą ir t. t., reikėtų įvertinti jo brandos lygį.

Daugelis valstybių yra nustačiusios amžių (kuris turi būti sukakęs darant veiksmą), kurio nepasiekus asmeniui jokiais aplinkybėmis negali būti nesuteikiama tarptautinė apsauga. Šis amžius dažnai sutampa su nacionalinėje baudžiamojoje teisėje nustatytu minimaliu amžiumi, nuo kurio gali būti taikoma baudžiamoji atsakomybė.

Nacionalinė praktika

--

□ Faktų klaida ir teisės klaida [kontrolinis sąrašas]

Pagal tarptautinius standartus tam tikromis aplinkybėmis, nesant būtinųjų subjektyviųjų elementų, asmeninė atsakomybė gali būti panaikinama dėl fakto klaidos ir teisės klaidos:

- **fakto klaida:** fakto klaida yra pagrindas panaikinti atsakomybę tik tuo atveju, jei dėl tos klaidos nėra pripažįstamas tokiam nusikaltimui privalomas subjektyvusis elementas;
- **teisės klaida:** teisės klaida, susijusi su tuo, ar tam tikras elgesys yra nusikalstamas, gali būti pagrindas panaikinti atsakomybę tik tuo atveju, jei dėl tos klaidos nėra pripažįstamas tokiam nusikaltimui privalomas subjektyvusis elementas arba kai tai susiję su gynybos argumentu dėl vadovo įsakymų, kai įvykdomos tam tikros sąlygos.

□ Gynybos argumentai [kontrolinis sąrašas]

Tais atvejais, kai nustatoma rimtų priežasčių manyti, kad prieglobsčio prašytojas padarė veiksmą, dėl kurio negali būti suteikiama tarptautinė apsauga, prašymus nagrinėjantis pareigūnas taip pat turi išnagrinėti, ar reikia atsižvelgti į kitas aplinkybes, dėl kurių galėtų būti panaikinta asmeninė atsakomybė.

Prašymus nagrinėjantis pareigūnas turėtų apsvarstyti, kokios įtakos prieglobsčio prašytojo padarytam veiksmui (-us), dėl kurio (-ių) negali būti suteikiamas prieglobstis, turėjo toliau išdėstytos aplinkybės:

Prievarta [kontrolinis sąrašas]

Turi būti įvykdytos šios kumuliatyvios sąlygos:

1. prieglobsčio prašytojo elgesį lėmė tai, kad (jam pačiam arba kitam asmeniui) grėsi mirtis arba nuolatinis arba neišvengiamas sunkus kūno (su)žalojimas;
2. prieglobsčio prašytojo veiksmai buvo būtini ir pagrįsti siekiant išvengti šios grėsmės;
3. prieglobsčio prašytojas neketino sukelti didesnės grėsmės už tą, kurios jis norėjo išvengti.

Savigyna arba kitų asmenų (arba – karo nusikaltimų atveju – turto) gynimas [kontrolinis sąrašas]

Turi būti įvykdytos šios kumuliatyvios sąlygos:

1. neišvengiamas ir neteisėtas jėgos naudojimas prieš prieglobsčio prašytoją arba kitą asmenį (arba turtą);
2. prieglobsčio prašytojo veiksmai buvo pagrįsti, norint apsiginti arba apginti kitą asmenį (arba turtą);
3. prieglobsčio prašytojo elgesys buvo proporcingas pavojaus lygiui.

Su turto gynimu susijusi atsakomybė gali būti panaikinama tik karo nusikaltimų atveju. Turi būti įvykdyta viena iš šių aplinkybių:

- a. turtas buvo labai svarbus tam, kad prašytojas arba kitas asmuo galėtų išgyventi, arba
- b. turtas buvo labai svarbus karinei užduočiai įvykdyti.

Vadovo įsakymai [kontrolinis sąrašas]

Turi būti įvykdytos šios kumuliatyvios sąlygos:

1. veiksmai buvo daromi valdžios arba prieglobsčio prašytojo vadovo (kariškio arba civilio) įsakymu;
2. asmuo buvo teisiškai įpareigotas paklusti atitinkamos valdžios arba vadovo įsakymams;
3. asmuo nežinojo, kad įsakymas buvo neteisėtas;
4. įsakymas nebuvo akivaizdžiai neteisėtas (pagal tarptautinius standartus bet koks įsakymas vykdyti kankinimus, genocidą arba nusikaltimus žmonijai laikomas akivaizdžiai neteisėtu).

Papildomi aspektai [kontrolinis sąrašas]

J toliau išdėstytus aspektus atsižvelgiama remiantis nacionaline praktika.

Jei yra rimtų priežasčių manyti, kad prieglobsčio prašytojui tenka asmeninė atsakomybė už veiksmą (-us), dėl kurio (-ų) negali būti suteikiamas prieglobstis, atsižvelgdamas į nacionalinę praktiką, prašymą nagrinėjantis pareigūnas gali apsvarstyti, ar šiuo atveju tarptautinės apsaugos nesuteikimas atitiktų **prieglobsčio nesuteikimo tikslus**. Kuo sunkesnis (-i) veiksmas (-ai), dėl kurio (-ių) negali būti suteikiamas prieglobstis, tuo, priimant sprendimą, mažiau reikšmės turės toliau nurodyti veiksniai.

□ **Atlikta bausmė už veiksmą, dėl kurio (priešingu atveju) galėtų būti nesuteikiamas prieglobstis** [kontrolinis sąrašas]

Priklausomai nuo nacionalinės praktikos, prašymus nagrinėjantis pareigūnas, galėtų įvertinti tai, ar prieglobsčio prašytojas jau atliko pakankamą bausmę už veiksmą (-us), dėl kurio (-ų) negali būti suteikiamas prieglobstis, atsižvelgdamas į šiuos veiksnius:

- **atliktos bausmės trukmę**, palyginti su pagrįsta trukme, taikytina pagal ES standartus;
- **asmens elgesį po** jo dalyvavimo atliekant veiksmą (-us), įskaitant jo elgesį kalėjime;
- ar prašytojas **pareiškė, kad gailisi, atlygino padarytą žalą** ir (arba) **prisiėmė atsakomybę** už veiksmą (-us).

□ **Nuo nusikalstamo elgesio praėjęs laikas** [kontrolinis sąrašas]

Prieglobsčio prašymus nagrinėjantis pareigūnas gali atsižvelgti į atitinkamam (-iems) nusikaltimui (-ams) taikomą senatį, t. y. į tai, ar už nusikaltimą (-us) vis dar būtų arba galėtų būti vykdomas baudžiamasis persekiojimas.

Iš esmės tai gali būti svarbu svarstant kiek lengvesnius sunkaus pobūdžio nusikaltimus, nes kitiems veiksams, dėl kurių negali būti suteikiamas prieglobstis, atsižvelgiant į jų ypatingą sunkumą, senatis nebūtų taikoma.

□ **Amnestija arba malonė** [kontrolinis sąrašas]

Prašymus nagrinėjantis pareigūnas taip pat gali atsižvelgti į tai, ar prieglobsčio prašytojo padarytam (-iems) veiksmui (-ams) taikoma amnestija arba malonė.

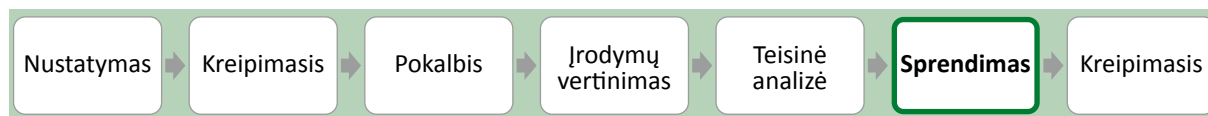
Tokiu atveju reikėtų išsamiau išnagrinėti:

- ar amnestija arba malonė taikytos atsižvelgiant į atitinkamos šalies gyventojų **demokratiškai pareikštą valią** ir
- ar asmuo laikytas **atsakingu kitais požiūriais** (pvz., Tiesos ir susitaikymo komisijos).

Gali būti, kad yra parengtos nacionalinės gairės dėl galimų papildomų aspektų.

Nacionalinė praktika

7. Su prieglobsčio nesuteikimu susijusio sprendimo rengimas ir jo elementai [kontrolinis sąrašas]

Sprendimu turi būti aiškiai ir objektyviai pagrįstas pabėgėlio statuso ir (arba) papildomos apsaugos nesuteikimas prašytojui.

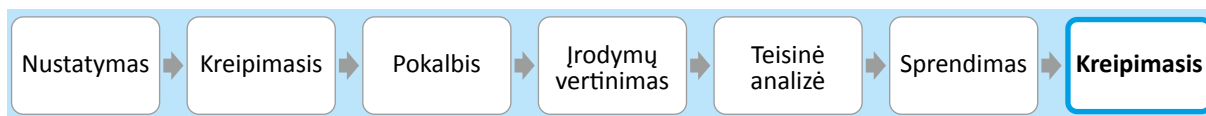
□ Pasirūpinkite, kad būtų aiškiai nustatytos atskiros sprendimo dalys [kontrolinis sąrašas]

Aiškiai nustačius sprendimo struktūrą, bus pateiktas aiškesnis, skaidresnis ir objektyvesnis pagrindimas ir išvados. Norint įrodyti, kad vertinant atvejį buvo taikomas teisingas struktūrinis metodas, su faktais susijusius klausimus svarbu atskirti nuo teisinių klausimų.

Toliau siūloma struktūra pagrįsta pirmiau pateiktomis gairėmis ir turėtų būti taikoma taip pat atsižvelgiant į atitinkamų skirsnį turinį. Be to, sprendime vis viena reikia įrodyti, jog priešingu atveju būtų įvykdyti toliau nurodyti pabėgėlio statuso arba papildomos apsaugos suteikimo kriterijai.

Su faktais susiję klausimai	1. Pareiškimo pagrindas	<i>Pirmojoje sprendimo dalyje paprastai apibendrinami nustatyti svarbūs faktai. Taip pat turėtų būti nurodyti turimi įrodymai. Šioje dalyje neturėtų būti jokio vertinimo.</i>
	2. Patikimumo vertinimas	<i>Patikimumo (įrodymų) vertinimo dalyje daugiausia dėmesio skiriama nustatytiems svarbiems faktams ir atitinkamiems įrodymams ir pateikiamas jų vertinimas pagal patikimumo rodiklius. Iš šios dalies turėtų būti aišku, kokie svarbūs faktai buvo pripažinti, o kokie – ne.</i>
Teisiniai klausimai	3. Veiksmo, dėl kurio negali būti suteikiamas prieglobstis, vertinimas	<i>Remiantis pripažintais svarbiais faktais, galimas veiksmas, dėl kurio negali būti suteikiamas prieglobstis, įvertinamas pagal pirmiau aprašytus kriterijus.</i>
	4. Asmeninė atsakomybė: a. prašytojo elgesys; b. ketinimas ir žinojimas; c. aplinkybės, dėl kurių panaikinama asmeninė atsakomybė; d. papildomi kriterijai (jei taikytina pagal nacionalinę praktiką).	<i>Svarbiausias sprendimo etapas yra asmeninės atsakomybės nustatymas. Nustatant asmeninę atsakomybę, turėtų būti atsižvelgiama į šiuos kriterijus: kaip prieglobsčio prašytojo elgesys buvo susijęs su veiksmu (-ais), dėl kurio (-ių) negali būti suteikiamas prieglobstis, ar būta subjektyviojo elemento (ketinimo ir žinojimo), kaip reikalaujama pagal nustatyto (-ų) veiksmo (-ų) apibrėžtį ir atitinkamą esamos asmeninės atsakomybės tvarką, ir ar taikomos kokios nors aplinkybės, dėl kurių panaikinama asmeninė atsakomybė. Pagal nacionalinę praktiką gali būti taikomi papildomi kriterijai.</i>
	5. Sprendimas	<i>Nesuteikusios pabėgėlio statuso ir (arba) papildomos apsaugos valstybės narės humanitariniais arba kitais pagrindais asmenims, kuriems nebuvo suteiktas prieglobstis, vis viena gali nuspręsti suteikti leidimą gyventi šalyje ir (arba) apsaugą. Atsižvelgiant į nacionalinę sistemą, toks sprendimas gali būti priimtas kartu su sprendimu nesuteikti prieglobsčio arba atskiru aktu.</i>

8. Kreipimasis dėl baudžiamosios veikos tyrimo ir (arba) patraukimo baudžiamojon atsakomybėn [kontrolinis sąrašas]

Atsižvelgiant į išvadas, padarytas dėl atvejo, kai gali būti nesuteikiamas prieglobstis (neprieštaraujant faktinei jo baigčiai), prašymus nagrinėjančiam pareigūnui gali būti svarbu apsvarstyti būtinus tolesnius veiksmus. Šie veiksmai gali būti reikalingi bet kuriame atvejo nagrinėjimo etape. Jei išvados yra susijusios su faktais, kurie atitinkamoje valstybėje narėje gali būti tiriami kaip baudžiamoji veika ir už kuriuos gali būti patraukiama baudžiamojon atsakomybėn, būtina kuo skubiau kreiptis į atitinkamas institucijas.

Net jei asmeniui nebūtų atsakyta suteikti prieglobstį, gali būti pakankamai priežasčių atvejį perduoti nagrinėti už baudžiamosios veikos tyrimą ir (arba) patraukimą baudžiamojon atsakomybėn atsakingoms institucijoms.

Atsižvelgiant į nacionalinės teisės aktus ir įsipareigojimus pagal tarptautinę teisę, surinktą informaciją šiuo tikslu gali reikėti perduoti atitinkamoms valdžios institucijoms, pvz., prokuratūrai, policijai ir (arba) saugumo tarnyboms.

Atlikdamas šiuos veiksmus, prieglobsčio prašymus nagrinėjantis pareigūnas turėtų atsižvelgti į taikomas **privatumo ir konfidencialumo** taisykles, taip pat į nacionalinius susitarimus.

Nacionalinė praktika

EASO praktinės gairės. Prieglobsčio nesuteikimas KONTROLINIAI SĄRAŠAI

▶ *Norėdami gauti daugiau patarimų,
spustelėkite kontrolinio sąrašo elementą.*

1. Kas yra prieglobsčio nesuteikimas?

Atminkite!

- Taikyti nuostatas dėl prieglobsčio nesuteikimo yra privaloma.**
- Prieglobsčio nesuteikimo tikslas – užtikrinti prieglobsčio instituto patikimumą:**
 - kad juo negalėtų piktnaudžiauti asmenys, kuriems negali būti suteikta tarptautinė apsauga;
 - kad nebūtų išvengta atsakomybės už sunkius nusikaltimus.
- Prieglobsčio nesuteikimo pagrindai:**
 - nusikaltimai taikai, karo nusikaltimai arba nusikaltimai žmoniškumui;
 - sunkūs nepolitiniai nusikaltimai, padaryti ne prieglobsčio šalyje prieš pripažįstant asmenį pabėgėliu;
 - Jungtinių Tautų tikslams ir principams prieštaraujantys veiksmai;
 - sunkūs nusikaltimai (*taikoma tik papildomai apsaugai*);
 - pavojus visuomenei arba valstybės narės, kurioje yra prašytojas, saugumui (*taikoma tik papildomai apsaugai*);
 - tam tikromis aplinkybėmis – kiti nusikaltimai (*taikoma tik papildomai apsaugai*).
- Prievolė įrodyti, ar vykdomi prieglobsčio nesuteikimo kriterijai, tenka valstybei.**

2. Atvejų, kai gali būti nesuteikiamas prieglobstis, nustatymas

- Naudokitės turimais ištekliais**
- Išnagrinėkite turimą informaciją:**
 - susipažinkite su byla;
 - susipažinkite su svarbia informacija apie kilmės šalį.
- Ar asmuo priskirtinas kuriam nors iš šių profilių?**
 - Karys
 - Sukilėlių grupė
 - Milicija
 - Policija (arba tam tikri policijos padaliniai)
 - Žvalgybos tarnybos
 - Vyriausybės narys
 - Valstybės pareigūnas
 - Organizacijos narys
 - Su pirmiau nurodytomis grupėmis susiję asmenys
 - Ryšys su įvykiu
 - Nusikalstami veiksmai

Atminkite, kad ryšys priklauso nuo kilmės šalies.

Atminkite, kad šis sąrašas nėra baigtinis.

3. Kreipimasis ir procedūrinės garantijos

- Jei taikytina pagal nacionalinę praktiką, atvejj, kai gali būti nesuteikiamas prieglobstis, perduokite nagrinėti kitiems asmenims ar institucijoms.**
- Užtikrinkite, kad būtų suteiktos taikytinos procedūrinės garantijos:**
 - jei taikytina, paskirkite teisinį patarėją;
 - informuokite prašytoją (ir (arba) teisinį patarėją), kad svarstoma galimybė nesuteikti pabėgėlio statuso;
 - taikykite kitas specialias procedūrinės garantijas.

4. Prieglobsčio nesuteikimo klausimui skirtas pokalbis

Pasirengimas

- Nepamirškite, kaip svarbu yra pasirengti.**
- Susipažinkite su atitinkamomis nacionalinėmis gairėmis ir susijusia teismų praktika.**
- Kiek įmanoma, išsiaiškinkite su prieglobsčio nesuteikimu susijusius svarbius faktus.**
- Parenkite prieglobsčio prašymo nagrinėjimo planą.**
- Pasirenkite psichologiškai.**
- Praktinis pasirengimas:**
 - apsvarstykite, ar reikėtų pakviesti dar vieną prieglobsčio prašymus nagrinėjantį pareigūną;
 - pasirūpinkite saugumo priemonėmis;
 - pasirinkite vertėją;
 - parenkite vertėją pokalbiui;
 - apsvarstykite galimybę surengti papildomą pokalbį.

Pokalbio eiga

- Pagal nacionalinę praktiką informuokite prašytoją.**
- Užtikrinkite deramą vertėjo elgesį.**
- Laikykitės profesionalumo principo.**
- Taiykite tinkamus pokalbio metodus:**
 - prisitaikykite prie asmens ypatumų;
 - pasistenkite užmegzti ryšį;
 - taikykite vadinamąjį piltuvo metodą;
 - pasitikslinkite informaciją ir gaukite patvirtinimą.
- Susitelkite ties prieglobsčio prašytojo asmeniniu dalyvavimu: „aš“ vietoj „mes“.**
- Išsiaiškinkite galimus patikimumo klausimus.**

5. Įrodymų vertinimas

- Taiykite standartą „yra rimtų priežasčių manyti“.**
- Išnagrinėkite visas susijusias aplinkybes, net jei prievolė įrodyti yra perduota prieglobsčio prašytojui.**
- Atsižvelkite į kai kuriuos ypatumus:**
 - įrodymus, kad kilmės šalyje prieglobsčio prašytojo atžvilgiu buvo vykdomas baudžiamasis procesas;
 - slaptą medžiagą;
 - atviros prieigos šaltinius ir socialinius tinklus;
 - anoniminius liudijimus.

6. Teisinė analizė

6.1. Veiksmų, dėl kurių negali būti suteikiamas prieglobstis, vertinimas

- *Ar yra rimtų priežasčių manyti, kad prieglobščio prašytojas galėjo būti susijęs su kuriuo nors iš šių veiksmų:*

a.	Veiksmas	Aplinkybės	Veiksmus atlikęs asmuo	Objektas	Specialus subjektyvusis elementas¹
Nusikaltimas taikai	<p><i>Karo veiksmų:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> □ planavimas; □ ruošimasis; □ pradėjimas; □ vedimas; □ dalyvavimas bendrame plane arba sąmoksle. 	<ul style="list-style-type: none"> □ Tarptautinis ginkluotas konfliktas (jame turi dalyvauti valstybė arba valstybinio pobūdžio subjektas) 	<ul style="list-style-type: none"> □ Aukštas valdžios postas 	–	–
Karo nusikaltimas	<ul style="list-style-type: none"> □ Sunkūs tarptautinės humanitarinės teisės pažeidimai, už kuriuos pagal tarptautinę baudžiamąją teisę (<i>inter alia</i> Romos statuto 8 straipsnį) tenka asmeninė atsakomybė 	<ul style="list-style-type: none"> □ Ginkluoto konflikto (tarptautinio arba netarptautinio) buvimas □ Ryšys (sąsaja) su ginkluotu konfliktu 	<ul style="list-style-type: none"> □ Bet kas (įskaitant civilius) 	<ul style="list-style-type: none"> □ Saugomi asmenys ir (arba) objektai □ Bet kokie, jei naudojami neteisėti ginklai arba karo metodai 	<p><i>Žinojimas apie:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> □ tai, kad vyks ta konfliktas, ir □ tai, kad puolamas asmuo ir (arba) objektas yra saugomas; □ tam tikriems karo nusikaltimams taikomas specialus subjektyvusis elementas.
Nusikaltimas žmoniškumui	<ul style="list-style-type: none"> □ Kvalifikuotas nusikaltimas (iš esmės nežmoniškas veiksmas): žr. Romos statuto 6 ir 7 straipsnius 	<p><i>Puolimas, kuris yra:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> □ nukreiptas prieš civilius gyventojus; □ plataus masto arba sisteminis (neteisėto elgesio schemas dalis). 	<ul style="list-style-type: none"> □ Bet kas (įskaitant civilius) 	<ul style="list-style-type: none"> □ Civiliai gyventojai (tam tikromis aplinkybėmis – įskaitant necivilius asmenis) □ Kai kurių nusikaltimų žmoniškumui atveju reikalaujama, kad būtų konkretus tikslas (pvz., genocidas) 	<ul style="list-style-type: none"> □ Žinojimas apie puolimą □ Kai kurių nusikaltimų žmoniškumui atveju reikalaujama, kad būtų konkretus ketinimas (pvz., vykdyti persekiojimą ir genocidą)

¹ Norint įvertinti tam tikrus veiksmus, be bendrųjų sąmonės būsenos reikalavimų, susijusių su ketinimu (elgesio ir (arba) padarinių atžvilgiu) ir žinojimu (elgesio, padarinių ir (arba) susijusių aplinkybių atžvilgiu), kurie turi būti taikomi pagal svarstomo (-ų) nusikaltimo (-ų) apibrėžtį, gali reikėti taikyti specialų subjektyvųjį elementą.

- **Ar yra rimtų priežasčių manyti, kad prieglobsčio prašytojas galėjo būti susijęs su kuria nors iš šių veikų:**

b.	Veiksmas	Aplinkybės	Veiksmus atlikęs asmuo	Objektas	Specialus subjektyvusis elementas¹
Sunkus nepolitinis nusikaltimas (pabėgėlio statusas)	<ul style="list-style-type: none"> □ Kvalifikuotas nusikaltimas: pakankamai sunkus □ Nepolitinis (vyravimo testas) 	<i>Nusikaltimas buvo padarytas:</i> <ul style="list-style-type: none"> □ ne prieglobsčio šalyje; □ prieš tai, kai asmuo buvo pripažintas pabėgėliu. 	Bet kas	Bet kas (priklausomai nuo nusikaltimo apibrėžties)	Atsižvelgiant į nusikaltimą, gali būti taikomi specialūs reikalavimai
Sunkus nusikaltimas (papildoma apsauga)	<ul style="list-style-type: none"> □ Kvalifikuotas nusikaltimas: pakankamai sunkus 	–	Bet kas	Bet kas (priklausomai nuo nusikaltimo apibrėžties)	–

- **Ar yra rimtų priežasčių manyti, kad prieglobsčio prašytojas galėjo būti susijęs su kuriuo nors iš šių veiksmų:**

c.	Veiksmas	Aplinkybės	Veiksmus atlikęs asmuo	Objektas	Specialus subjektyvusis elementas¹
JT tikslams ir principams prieštaraujantys veiksmai	<ul style="list-style-type: none"> □ Sunkūs nuolatiniai žmogaus teisių pažeidimai ir (arba) tarptautinės bendruomenės konkrečiai nurodyti veiksmai, prieštaraujantys JT tikslams ir principams 	<ul style="list-style-type: none"> □ Tarptautinis mastas (veiksmas gali padaryti neigiamą poveikį tarptautinei taikai ir saugumui, taip pat draugiškiems valstybių santykiams) 	<ul style="list-style-type: none"> □ Bet kas (dažnai – aukštus valdžios postus užimantys asmenys) 	<ul style="list-style-type: none"> □ Priklausomai nuo veiksmo, gali būti taikomos specifinės nuostatos 	<ul style="list-style-type: none"> □ Priklausomai nuo veiksmo, gali būti taikomos specifinės nuostatos

- **Tik papildomos apsaugos nesuteikimo atveju:**
Ar yra rimtų priežasčių manyti, kad asmuo kelia pavojų visuomenei arba valstybės saugumui?

- *Tik papildomos apsaugos nesuteikimo atveju ir jei taikytina pagal nacionalinės teisės aktus: Ar prieglobsčio prašytojas įvykdė vieną arba daugiau nusikaltimų, kuriems netaikomos kitos prieglobsčio nesuteikimo nuostatos?*

	Veiksmas	Aplinkybės	Veiksmus atlikęs asmuo	Objektas	Specialus subjektyvusis elementas ¹
Kiti nusikaltimai (tam tikromis aplinkybėmis)	<ul style="list-style-type: none"> □ Vienas arba daugiau nusikaltimų, kuriems netaikomos kitos prieglobsčio nesuteikimo nuostatos □ Veiksmas (-ai), už kuriuos valstybėje narėje būtų baudžiama įkalinimu 	<ul style="list-style-type: none"> □ Padarytas prieš atvykstant į valstybę narę □ Asmuo iš kilmės šalies išvyko tik norėdamas išvengti sankcijų už tuos nusikaltimus 	<ul style="list-style-type: none"> □ Bet kas 	–	–

- *Nagrinėdami su teroristinio pobūdžio veiksmais susijusį atvejį, atsižvelgdami į pirmiau išdėstytus kriterijus, apsvaistykite, kuris prieglobsčio nesuteikimo pagrindas galėtų būti taikomas.*

6.2. Asmeninė atsakomybė

- **Atsižvelgdami į toliau nurodytus kriterijus, nustatykite, ar prieglobsčio prašytojo elgesys yra susijęs su veiksnu, dėl kurio negali būti suteikiamas prieglobstis:**
 - **tiesioginis įvykdymas:** ar pareiškėjas tiesiogiai įvykdė veiksma, dėl kurio negali būti suteikiamas prieglobstis?
 - **kitų asmenų skatinimas:** ar prieglobsčio prašytojas skatino kitus asmenis įvykdyti veiksma (-us)?
 - **pagalba ir kurstymas:** ar prieglobsčio prašytojas padėjo ir kurstė kitus asmenis įvykdyti veiksma (-us)?
 - **bendra nusikalstama veikla:** ar prieglobsčio prašytojas dalyvavo bendroje nusikalstamoje veikloje?
 - **vadų atsakomybė:** ar prieglobsčio prašytojas yra atsakingas už savo pavaldinio (-ių) veiksmus?

- **Įvertinkite prieglobsčio prašytojo sąmonės būseną darant veiksma:**

- žinojimas;
- ketinimas.

Ar prieglobsčio prašytojas galėjo būti nusikaltimo vykdytojas?

Ketinimas, susijęs su:

- elgesiu ir (arba)
- padariniais,
- *kaip reikalaujama pagal taikytiną nusikaltimo apibrėžtį.*

Žinojimas:

- elgesio;
- padarinių ir (arba)
- kitų svarbių aplinkybių,
- *kaip reikalaujama pagal taikytiną nusikaltimo apibrėžtį.*

Ar prieglobsčio prašytojas galėjo dalyvauti kitiems asmenims darant nusikaltimus?

Ketinimas, susijęs su:

- elgesiu ir (arba)
- padariniais,
- *kaip reikalaujama atsižvelgiant į atitinkamą dalyvavimo būdą.*

Žinojimas:

- elgesio,
- padarinių ir (arba)
- kitų svarbių aplinkybių,
- *kaip reikalaujama atsižvelgiant į atitinkamą dalyvavimo būdą.*

- **Jei veiksmai, dėl kurių negali būti suteikiamas prieglobstis, priskiriami grupei arba režimui, su kuriuo prašytojas buvo susijęs, apsvarstykite šiuos aspektus:**

- prašytojo veiklą;
- prašytojo ryšio su grupe arba režimu formą;
- grupės arba režimo veiklą ir pobūdį;
- pasirinkimo laisvę prisijungiant prie grupės arba režimo;
- prieglobsčio prašytojo postą, rangą, padėtį ir įtaką grupėje arba režime.

- **Įvertinkite, ar taikytini pagrindai, panaikinantys asmeninę atsakomybę:**

- psichikos būklė dėl kurios asmuo negali suprasti ir kontroliuoti savo elgesio:
 - psichikos liga arba yda;
 - nesavanoriškas svaigalų vartojimas;
 - nebrandumas;
- fakto klaida ir teisės klaida;
- gynybos argumentai:
 - prievarta;
 - savignyba arba kitų asmenų (arba – karo nusikaltimų atveju – turto) gynimas;
 - vadovo įsakymai.

- **Jei taikytina pagal nacionalinę praktiką, atsižvelkite į šiuos papildomus aspektus:**

- atliktą bausmę už veiksma, dėl kurio (priešingu atveju) galėtų būti nesuteikiamas prieglobstis;
- nuo nusikalstamo elgesio praėjusį laiką;
- amnestiją arba malonę.

7. Su prieglobsčio nesuteikimu susijusio sprendimo rengimas ir jo elementai

□ Pasirūpinkite, kad būtų aiškiai nustatytos atskiros sprendimo dalys

Fakto klausimas	}	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pareiškimo pagrindas, įskaitant turimus įrodymus 2. Patikimumo vertinimas, padarant aiškias išvadas dėl pripažintų ir (arba) nepripažintų svarbių faktų
Teisės klausimai	}	<ol style="list-style-type: none"> 3. Veiksmo, dėl kurio negali būti suteikiamas prieglobstis, vertinimas 4. Asmeninė atsakomybė: <ol style="list-style-type: none"> a. prašytojo elgesys, aiškiai nurodant nustatytą taikytiną asmeninės atsakomybės tvarką; b. ketinimas ir žinojimas, kaip reikalaujama atsižvelgiant į kriterijus, kuriais reglamentuojama nustatyta taikytina asmeninės atsakomybės tvarka; c. aplinkybės, dėl kurių panaikinama asmeninė atsakomybė; d. papildomi kriterijai (jei taikytina pagal nacionalinę praktiką). 5. Sprendimas

8. Kreipimasis dėl baudžiamosios veikos tyrimo ir (arba) patraukimo baudžiamojon atsakomybėn

□ Atsižvelgdami į nustatytų faktų pobūdį, atvejį perduokite atitinkamoms institucijoms.
Atsižvelkite į privatumo ir konfidencialumo nuostatas.

EASO praktinės gairės. Prieglobsčio nesuteikimas

NUORODOS

Šiame skyriuje nurodyti susiję teisės aktai ir teismų praktika, prašymus nagrinėjančiam pareigūnui galintys padėti nagrinėjant atvejį, kai gali būti nesuteikiamas prieglobstis.

Priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų direktyva

Prieglobsčio nesuteikimo nuostatos, išdėstytos 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2011/95/ES dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo statuso pabėgėliams arba papildomą apsaugą galintiems gauti asmenims ir suteikiamos apsaugos pobūdžio reikalavimų:

Pabėgėlio statuso nesuteikimas	Papildomos apsaugos nesuteikimas
<p data-bbox="252 472 735 528" style="text-align: center;">Priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų direktyvos 12 straipsnis</p> <p data-bbox="201 553 785 609">1. Trečiosios šalies piliečiui arba asmeniui be pilietybės pabėgėlio statusas nėra suteikiamas, jei:</p> <p data-bbox="201 640 785 696">a) jam taikoma Ženevos konvencijos 1 straipsnio D dalis [...];</p> <p data-bbox="201 728 785 851">b) šalies, kurioje jis apsigyveno, kompetentingos institucijos yra pripažinusios, kad jis turi teises ir pareigas, kurios priskiriamos tos šalies piliečiams, arba jiems prilygstančias teises ir pareigas.</p> <p data-bbox="201 882 785 972">2. Trečiosios šalies piliečiui arba asmeniui be pilietybės pabėgėlio statusas nėra suteikiamas, jei yra rimtų priešasčių manyti, kad:</p> <p data-bbox="201 1003 785 1126">a) jis padarė nusikaltimą taikai, karo nusikaltimą arba nusikaltimą žmoniškumui, kaip apibrėžta tarptautiniuose dokumentuose, į kuriuos įtrauktos nuostatos dėl tokių nusikaltimų;</p> <p data-bbox="201 1158 785 1337">b) jis padarė sunkų nepolitinį nusikaltimą ne prieglobsčio šalyje prieš pripažįstant jį pabėgėliu, t. y. prieš išduodant leidimą gyventi, grindžiamą pabėgėlio statuso suteikimu; sunkiais nepolitiniais nusikaltimais gali būti laikomi ypač žiaurūs veiksmai, net jei jie įvykdyti tariamai politiniu tikslu;</p> <p data-bbox="201 1368 785 1491">c) jis yra pripažintas kaltu dėl Jungtinių Tautų tikslams ir principams prieštaraujančių veiksmų, nurodytų Jungtinių Tautų Chartijos preambulėje ir 1 bei 2 straipsniuose.</p> <p data-bbox="201 1523 785 1601">3. 2 dalis taikoma asmenims, kurie kursto ar kitaip dalyvauja vykdant joje nurodytus nusikaltimus ar veiksmus</p>	<p data-bbox="874 472 1358 528" style="text-align: center;">Papildomos apsaugos nesuteikimas</p> <p data-bbox="874 553 1358 609" style="text-align: center;">Priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų direktyvos 17 straipsnis</p> <p data-bbox="842 553 1394 665">1. Trečiosios šalies piliečiui arba asmeniui be pilietybės nesuteikiamas papildomą apsaugą galinčio gauti asmens statusas, jei yra rimtų priešasčių manyti, kad:</p> <p data-bbox="842 696 1394 819">a) jis padarė nusikaltimą taikai, karo nusikaltimą arba nusikaltimą žmoniškumui, kaip apibrėžta tarptautiniuose dokumentuose, į kuriuos įtrauktos nuostatos dėl tokių nusikaltimų;</p> <p data-bbox="842 851 1182 884">b) jis padarė sunkų nusikaltimą;</p> <p data-bbox="842 916 1394 1039">c) jis yra pripažintas kaltu dėl Jungtinių Tautų tikslams ir principams prieštaraujančių veiksmų, nurodytų Jungtinių Tautų Chartijos preambulėje ir 1 bei 2 straipsniuose;</p> <p data-bbox="842 1070 1394 1126">d) jis kelia pavojų valstybės narės, kurioje yra, visuomenei ar saugumui.</p> <p data-bbox="842 1158 1394 1247">2. 1 dalis taikoma asmenims, kurie kursto ar kitaip dalyvauja vykdant joje nurodytus nusikaltimus ar veiksmus.</p> <p data-bbox="842 1279 1394 1547">3. Valstybės narės gali nesuteikti papildomą apsaugą galinčio gauti asmens statuso trečiosios šalies piliečiui arba asmeniui be pilietybės, jei jis iki atvykimo į atitinkamą valstybę narę įvykdė vieną ar daugiau nusikaltimų, kuriems netaikoma 1 dalis, kurie, jei būtų įvykdyti atitinkamoje valstybėje narėje, būtų baudžiami įkalinimu, ir jei jis išvyko iš savo kilmės šalies tik siekdamas išvengti sankcijų už tokius nusikaltimus.</p>

Grįžti į [gaires](#).

Santrumpos ir naudingos nuorodos

- **ESTT** – Europos Sąjungos Teisingumo Teismas
 - [Apie ESTT](#)
 - [Teismo praktika](#)
- **EŽTT** – Europos Žmogaus Teisių Teismas
 - [Apie EŽTT](#)
 - [Teismo praktika](#)
- **PD** – Priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų direktyva
 - [PD tekstas](#)
- **Romos statutai** – Tarptautinio baudžiamojo teismo Romos statutai
 - [Romos statuto tekstas](#)
- **SLST** – Siera Leonės specialusis teismas
 - [Apie SLST](#)
 - [Teismo praktika](#)
- **TBTBJ** – Tarptautinis baudžiamasis tribunolas buvusiąjai Jugoslavijai
 - [Apie TBTBJ](#)
 - [Teismo praktika](#)
- **TBTR** – Tarptautinis baudžiamasis tribunolas Ruandai
 - [Apie TBTR](#)
 - [Teismo praktika](#)
- **TTT** – Tarptautinis Teisingumo Teismas
 - [Apie TTT](#)
 - [Teismo praktika](#)

Rengiant šią teisinių nuorodų ir teismų praktikos apžvalgą, neturėta tikslo sudaryti baigtinį nuorodų sąrašą. Joje prieglobsčio prašymus nagrinėjančiam pareigūnui pateikiamos tik kai kurios praktinės nuorodos į svarbiausius nuostatus ir teismų praktiką.

Toliau pateiktos nuorodos sugrupuotos pagal temas.

Irodymų vertinimas

Irodinėjimo našta

Teisinės nuorodos	Teismų praktika
PD 4 straipsnis PD 12 straipsnis PD 17 straipsnis	<ul style="list-style-type: none"> ■ ESTT, 2010 m. lapkričio 9 d. sprendimas, sujungtos bylos C-57/09 ir C-101/09, B ir D, EU:C:2010:661, 95 punktas

Irodinėjimo standartas

Teisinės nuorodos	Teismų praktika
PD 4 straipsnis PD 12 straipsnis PD 17 straipsnis	<ul style="list-style-type: none"> ■ ESTT, 2010 m. lapkričio 9 d. sprendimas, sujungtos bylos C-57/09 ir C-101/09, B ir D, EU:C:2010:661, 87 punktas ■ Aukščiausiasis teismas (Jungtinė Karalystė), JS prieš <i>Secretary of State for the Home Department</i>, 2010 m. kovo 17 d., 39 punktas ■ Aukščiausiasis teismas (Jungtinė Karalystė), Al-Sirri prieš <i>Secretary of State for the Home Department</i>, 2012 m. lapkričio 21 d., 69–75 punktai ■ Apeliacinis teismas (Anglija ir Velsas), AN (Afganistanas prieš <i>Secretary of State for the Home Department</i>), [2015 m.], EWCA ■ Kanados aukščiausiasis teismas, Ezokola prieš Kanadą (Pilietybės ir imigracijos ministrą), 2013 SCC 40, [2013 m.] 2 S.C.R. 678, įvadas ■ Kanados aukščiausiasis teismas, Pushpanathan prieš Kanadą (Pilietybės ir imigracijos ministrą), [1998 m.] 1 S.C.R. 982 ■ Administracinis apeliacinis teismas (Australija), SRYYY prieš Imigracijos ir kultūros reikalų ministrą, [2006 m.] AATA 320, 2006 m. balandžio 5 d., 52–62 punktai

Veiksmų, dėl kurių negali būti suteikiamas prieglobstis, vertinimas

Nusikaltimas taikai

Teisinės nuorodos	Teismų praktika
<p>Ženevos konvencijos 1 straipsnio F dalies a punktas</p> <p>PD 12 straipsnio 2 dalies a punktas</p> <p>PD 17 straipsnio 1 dalies a punktas</p> <p>Romos statuto 8<i>bis</i> straipsnis</p> <p>1945 m. Tarptautinio karinio tribunolo chartijos (Londono chartija) 6 straipsnis</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Kanados federalinis teismas, Hinzman prieš Kanadą (Pilietybės ir imigracijos ministrą), (F.C.), 2006 FC 420; [2007 m.] 1 F.C.R. 561, Kanada: Federalinis teismas, 2006 m. kovo 31 d; 141–142 ir 155–160 punktai

Karo nusikaltimas

Teisinės nuorodos	Teismų praktika
<p>Ženevos konvencijos 1 straipsnio F dalies a punktas</p> <p>PD 12 straipsnio 2 dalies a punktas</p> <p>PD 17 straipsnio 1 dalies a punktas</p> <p>Romos statuto 8 straipsnis</p> <p>Sunkūs 1949 m. Ženevos konvencijų ir I papildomo protokolo 3 straipsnio, kuris yra bendras 1949 m. Ženevos konvencijoms, nuostatų pažeidimai</p> <p>II papildomo protokolo 4, 13 ir 16 straipsniai</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ TBTBJ, Byla Nr. IT-94-1, Prokuratūra prieš Dusko Tadic, (Apeliacinė kolegija), Sprendimas dėl gynybos apeliacinio skundo, susijusio su prejudiciniu prieštaravimu dėl jurisdikcijos, 1995 m. spalio 2 d., 128–134 punktai

Nusikaltimas žmoniškumui

Teisinės nuorodos	Teismų praktika
<p>Ženevos konvencijos 1 straipsnio F dalies a punktas</p> <p>PD 12 straipsnio 2 dalies a punktas</p> <p>PD 17 straipsnio 1 dalies a punktas</p> <p>Romos statuto 6 straipsnis</p> <p>Romos statuto 7 straipsnis</p> <p>TBTBJ 5 straipsnis</p> <p>TBTR 3 straipsnis</p> <p>1948 m. Konvencija dėl kelio užkirtimo genocido nusikaltimui ir baudimo už jį</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ TTT, Konvencijos dėl kelio užkirtimo genocido nusikaltimui ir baudimo už jį taikymas (Bosnija ir Hercegovina prieš Serbiją ir Juodkalniją), 2007 m. vasario 26 d., 299 ir 319 punktai ■ TBTBJ, Byla Nr. IT-05-88-T, Popović ir kiti, (Teisminio nagrinėjimo kolegija), 2010 m. birželio 10 d. sprendimas, 809–832 punktai ■ TBTBJ, Byla Nr. IT-95-14-A, Prokuratūra prieš Blaškić, (Apeliacinė kolegija), 2004 m. liepos 29 d. sprendimas, 96–102 punktai ■ TBTR, Byla Nr. ICTR-99-52-A, Prokuratūra prieš Nahimana ir kitus, (Apeliacinė kolegija), 2007 m. lapkričio 28 d. sprendimas, 915–924 punktai ■ TBTR, Byla Nr. ICTR-96-4-T, Prokuratūra prieš Jean-Paul Akayesu, (Pirmoji teisminio nagrinėjimo kolegija), 1998 m. rugsėjo 2 d. sprendimas, 500–509, 521 ir 579 punktai ■ Apeliacinis teismas (Anglija ir Velsas), AA-R (Iranas) prieš <i>Secretary of State for the Home Department</i>, [2013 m.] EWCA Civ 835 ■ Administracinis apeliacinis teismas (Australija), SRYYY prieš Imigracijos ir kultūros reikalų ministrą, [2006 m.] AATA 320, 2006 m. balandžio 5 d.

Sunkus (nepolitinis) nusikaltimas

Teisinės nuorodos	Teismų praktika
<p>Ženevos konvencijos 1 straipsnio F dalies b punktas</p> <p>PD 12 straipsnio 2 dalies b punktas</p> <p>PD 17 straipsnio 1 dalies b punktas</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ ESTT, 2015 m. birželio 24 d. sprendimas, H. T. prieš <i>Land Baden-Württemberg</i>, EU:C:2015:413 ■ Aukštesnysis teismas (Jungtinė Karalystė) (Prieglobsčio ir imigracijos kolegija), AH (1 straipsnio F dalies b punktas), [2013 m.] UKUT 00382 ■ Lordų Rūmų teisminis komitetas (Jungtinė Karalystė), T prieš <i>Secretary of State for the Home Department</i>, [1996 m.] 2 All ER 865, 1996 m. gegužės 22 d. ■ Kanados aukščiausiasis teismas, Febles prieš Pilietybės ir imigracijos ministrą, 2014 m., SCC 68 ■ Apeliacinis teismas (Naujoji Zelandija), S prieš <i>Refugee Status Appeals Authority</i>, CA262/97, 1998 m. balandžio 2 d.

JT tikslams ir principams prieštaraujantys veiksmai

Teisinės nuorodos	Teismų praktika
<p>Ženevos konvencijos 1 straipsnio F dalies c punktas</p> <p>PD 12 straipsnio 2 dalies c punktas</p> <p>PD 17 straipsnio 1 dalies c punktas</p> <p>JT Chartija</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ ESTT, 2010 m. lapkričio 9 d. sprendimas, sujungtos bylos C-57/09 ir C-101/09, B ir D, EU:C:2010:661, 79–99 punktai ■ Aukščiausiasis teismas (Jungtinė Karalystė), Al-Sirri prieš <i>Secretary of State for the Home Department</i>, 2012 m. lapkričio 21 d. ■ Nacionalinis prieglobsčio teisės teismas (Prancūzija), SR, Nr. 611731, 2008 m. birželio 27 d. ■ Nacionalinis prieglobsčio teisės teismas (Prancūzija), p. S, Nr. 11016153, 2014 m. liepos 15 d.

Pavojus visuomenei arba valstybės narės saugumui

Teisinės nuorodos	Teismų praktika
<p>PD 17 straipsnio 1 dalies d punktas</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Nacionalinis prieglobsčio teisės teismas (Prancūzija), 2012 m. birželio 29 d. sprendimas, p. A, Nr. 10014511 ■ Nacionalinis prieglobsčio teisės teismas (Prancūzija), 2012 m. rugsėjo 20 d. sprendimas, p. M, Nr. 10018884 ■ Nacionalinis prieglobsčio teisės teismas (Prancūzija), 2011 m. balandžio 21 d. sprendimas, p. R, Nr. 10014066 ■ Nacionalinis prieglobsčio teisės teismas (Prancūzija), 2013 m. vasario 15 d. sprendimas, p. B, Nr. 10005048 ■ Nacionalinis prieglobsčio teisės teismas (Prancūzija), 2006 m. vasario 1 d. sprendimas, p. O, Nr. 533907

Teroristinio pobūdžio veiksmai

Teisinės nuorodos	Teismų praktika
<p>I papildomo protokolo 51 straipsnio 2 dalis, II papildomo protokolo 4 straipsnio 2 dalies d punktas ir 13 straipsnio 2 dalis</p> <p>2002 m. birželio 13 d. Tarybos pamatinis sprendimas 2002/475/TVR dėl kovos su terorizmu</p> <p>2008 m. lapkričio 28 d. Tarybos pamatinis sprendimas 2008/919/TVR, iš dalies keičiantis Pamatinį sprendimą 2002/475/TVR dėl kovos su terorizmu</p> <p>Su terorizmu susijusios tarptautinės konvencijos ir protokolai (spustelėkite čia)</p> <p>JT Saugumo Taryba, Saugumo Tarybos rezoliucija Nr. 1373 (2001) [dėl grėsmių tarptautinei taikai ir saugumui, kurias kelia teroro aktai,] 2001 m. rugsėjo 28 d., S/RES/1373 (2001)</p> <p>JT Saugumo Taryba, Saugumo Tarybos rezoliucija Nr. 1566 (2004) dėl grėsmių tarptautinei taikai ir saugumui, kurias kelia terorizmas, 2004 m. spalio 8 d., S/RES/1566 (2004)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ ESTT, 2010 m. lapkričio 9 d. sprendimas, sujungtos bylos C-57/09 ir C-101/09, B ir D, EU:C:2010:661 ■ ESTT, 2010 m. birželio 29 d. sprendimas, <i>Generalbundesanwalt beim Bundesgerichtshof</i> prieš E ir F, Byla C-550/09, 61–62 punktai. ■ Nacionalinis prieglobsčio teisės teismas (Prancūzija), p. S, Nr. 11016153, 2014 m. liepos 15 d. ■ Nacionalinis prieglobsčio teisės teismas (Prancūzija), SR, Nr. 611731, 2008 m. birželio 27 d.

Asmeninė atsakomybė

Bendrieji aspektai

Teisinės nuorodos	Teismų praktika
PD 12 straipsnis PD 17 straipsnis Romos statuto 25, 28, 30–33 straipsniai	<ul style="list-style-type: none"> ■ ESTT, 2010 m. lapkričio 9 d. sprendimas, sujungtos bylos C-57/09 ir C-101/09, B ir D, EU:C:2010:661 ■ Aukščiausiasis teismas (Jungtinė Karalystė), JS prieš <i>Secretary of State for the Home Department</i>, 55 punktas ■ Kanados aukščiausiasis teismas, Ezokola prieš Kanadą (Pilietybės ir imigracijos ministrą), 201, Įvadas

Asmeninės atsakomybės rūšys

Veiksmo, dėl kurio negali būti suteikiamas prieglobstis, įvykdymas

Teisinės nuorodos	Teismų praktika
PD 12 straipsnio 3 dalis PD 17 straipsnio 2 dalis Romos statuto 25 straipsnio 3 dalies a punktas Romos statuto 30 straipsnis	<ul style="list-style-type: none"> ■ TBTBJ, Byla Nr. IT-98-30/1-T, Teismo nagrinėjimo kolegijos sprendimas, 2001 m., Prokuratūra prieš Miroslav Kvočka ir kitus, 243 punktas ■ TBTBJ, Byla Nr. IT-98-30/1-T, Teismo nagrinėjimo kolegijos sprendimas, 2001 m., Prokuratūra prieš Miroslav Kvočka ir kitus, 251 punktas ■ TBTBJ, Byla Nr. IT-94-1, Prokuratūra prieš Dusko Tadic, (Apeliacinė kolegija), Sprendimas dėl gynybos apeliacinio skundo, susijusio su prejudiciniu prieštaravimu dėl jurisdikcijos, 1995 m. spalio 2 d., 188 punktas

Kitų asmenų skatinimas padaryti veiksmą

Teisinės nuorodos	Teismų praktika
PD 12 straipsnio 3 dalis PD 17 straipsnio 2 dalis Romos statuto 25 straipsnio 3 dalies b punktas Romos statuto 25 straipsnio 3 dalies e punktas Romos statuto 30 straipsnis	<ul style="list-style-type: none"> ■ TBTBJ, Byla Nr. IT-04-82-A, Prokuratūra prieš Boskoski ir Tarculovski (Apeliacinės kolegijos sprendimas), 2010 m. gegužės 19 d., 125 punktas ■ TBTBJ, Byla Nr. IT-95-14/2-A, Prokuratūra prieš Dario Kordic, Mario Cerkez (Apeliacinės kolegijos sprendimas), 2004 m. gruodžio 17 d., 27 punktas ■ TBTBJ, Byla Nr. IT-98-30/1-T, Teismo nagrinėjimo kolegijos sprendimas, 2001 m., Prokuratūra prieš Miroslav Kvočka ir kitus, 252 punktas ■ TBTR, Byla Nr. ICTR-99-52-A, Prokuratūra prieš Nahimana ir kitus (Apeliacinė kolegija), 2007 m. lapkričio 28 d., 440, 479 ir 482 punktai ■ TBTR, Byla Nr. ICTR-99-54A-A, Jean de Dieu Kamuhanda prieš Prokuratūrą (Apeliacinės kolegijos sprendimas), 2005 m. rugsėjo 19 d., 593 punktas ■ SLST, Byla Nr. SCSL-2004-16-A, Specialiojo teismo prokuroras prieš Alex Tamba Brima, Brima Bazzy Kamara, Santigie Borbor Kanu (kaltinama AFRC (Ginkluotųjų pajėgų revoliucinė taryba Siera Leonėje) (Apeliacinės kolegijos sprendimas), 2008 m. vasario 22 d., 301 punktas

Pagalba ir kurstymas

Teisinės nuorodos	Teismų praktika
<p>PD 12 straipsnio 3 dalis PD 17 straipsnio 2 dalis Romos statuto 25 straipsnio 3 dalies c punktas Romos statuto 30 straipsnis</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ TBTR, Byla Nr. IT-95-13/1, Prokuratūra prieš Mrksic ir kitus (Apeliacinės kolegijos sprendimas), 2009 m. gegužės 5 d., 49, 145–159 punktai ■ TBTBJ, Byla Nr. IT-98-32-A, Apeliacinės kolegijos sprendimas, Prokuratūra prieš Mitar Vasiljevic, 2004 m. vasario 25 d., 102 punktas ■ TBTBJ, Byla Nr. IT-98-30/1-T, Teismo nagrinėjimo kolegijos sprendimas, 2001 m., Prokuratūra prieš Miroslav Kvočka ir kitus, 253–256 punktai ■ TBTBJ, Byla Nr. IT-94-1A, Prokuratūra prieš Dusko Tadic (Apeliacinė kolegija), 1999 m. liepos 15 d., 229 punktas ■ TBTR, Byla Nr. ICTR-2001-70-A, Rukundo prieš kaltintoją (Apeliacinės kolegijos sprendimas), 2010 m. spalio 20 d., 52 punktas ■ TBTR, Byla Nr. ICTR-05-88-A, Kalimanzira prieš kaltintoją (Apeliacinės kolegijos sprendimas), sprendimas, 2010 m. spalio 20 d., 220 punktas ■ TBTR, Byla Nr. ICTR-99-52-A, Prokuratūra prieš Nahimana ir kitus (Apeliacinė kolegija), 2007 m. lapkričio 28 d., 482 punktas ■ TBTR, Byla Nr. ICTR-96-4-T, Prokuratūra prieš Jean-Paul Akayesu, (Pirmoji teismo nagrinėjimo kolegija), 1998 m. rugsėjo 2 d., 484 ir 545 punktai ■ SLST, Byla Nr. SCSL-04-14-A, Prokuratūra prieš Moinina Fofana, Allieu Kondewa (kaltinamos Siera Leonės civilinės gynybos pajėgos (CDF) (Apeliacinės kolegijos sprendimas), 2008 m. gegužės 28 d., 72 punktas ■ Aukštesnysis teismas (Jungtinė Karalystė), MT (1 straipsnio F dalies a punktas – pagalba ir kurstymas) Zimbabvė prieš <i>Secretary of State for the Home Department</i>, [2012 m.] UKUT 00015(IAC)

Bendra nusikalstama veika

Teisinės nuorodos	Teismų praktika
<p>PD 12 straipsnio 3 dalis PD 17 straipsnio 2 dalis Romos statuto 25 straipsnio 3 dalies d punktas</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ TBTBJ, Byla Nr. IT-99-36, Prokuratūra prieš Radoslav BrđJanin, Apeliacinės kolegijos sprendimas, 2007 m. balandžio 3 d. ■ TBTBJ, Byla Nr. IT-98-30/1-T, Teismo nagrinėjimo kolegijos sprendimas, 2001 m., Prokuratūra prieš Miroslav Kvočka ir kitus, 265–312 punktai ■ TBTBJ, Byla Nr. IT-94-1-A, Prokuratūra prieš Dusko Tadic, Apeliacinės kolegijos sprendimas, 1999 m. liepos 15 d., 190–191, 195–196, 202–204, 220, 227 punktai ■ Aukštesnysis teismas (Jungtinė Karalystė), MT (1 straipsnio F dalies a punktas – pagalba ir kurstymas) Zimbabvė prieš <i>Secretary of State for the Home Department</i>, [2012 m.] UKUT 00015(IAC)

Vadų atsakomybė

Teisinės nuorodos	Teismų praktika
<p>PD 12 straipsnio 3 dalis PD 17 straipsnio 2 dalis Romos statuto 28 straipsnis</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ TBTBJ, Byla Nr. IT-03-68-A, Prokuratūra prieš Naser Oric (Apeliacinės kolegijos sprendimas), 2008 m. liepos 3 d., 18, 20, 177 punktai ■ TBTBJ, IT-98-30/1-T, Teismo nagrinėjimo kolegijos sprendimas, 2001 m., Prokuratūra prieš Miroslav Kvočka ir kitus, 313–314 punktai; ■ TBTBJ, Byla Nr. IT-95-14-T, Teismo nagrinėjimo kolegijos sprendimas, Prokuratūra prieš Tihomir Blaškić, 2000 m. kovo 3 d., 41–42, 67 punktai ■ TBTR, Byla Nr. ICTR-97-20-T, Prokuratūra prieš Laurent Semanza, (TBTR trečioji teismo nagrinėjimo kolegija), 2003 m. gegužės 15 d., 401–402 punktai

Sąmonės būseną (ketinimas ir žinojimas)

Teisinės nuorodos	Teismų praktika
<p>Romos statuto 30 straipsnis Romos statuto 32 straipsnis</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ TBTBJ, Byla Nr. IT-02-60-A, Apeliacinės kolegijos sprendimas, Prokuratūra prieš Vidoje Blagojević ir Dragan Jokić, 2007 m. gegužės 9 d., 127 punktas ■ TBTBJ, Byla Nr. IT-98-32-T, Teismo nagrinėjimo kolegijos sprendimas, Prokuratūra prieš Mitar Vasiljević, 2002 m. lapkričio 29 d., 71 punktas ■ TBTBJ, Byla Nr. IT-98-30/1-T, Teismo nagrinėjimo kolegijos sprendimas, 2001 m., Prokuratūra prieš Miroslav Kvočka ir kitus, 255 punktas ■ TBTBJ, Byla Nr. IT-95-14-T, Teismo nagrinėjimo kolegijos sprendimas, Prokuratūra prieš Tihomir Blaškić, 2000 m. kovo 3 d., 286 punktas ■ TBTBJ, Byla Nr. IT-95-17/1, Teismo nagrinėjimo kolegijos sprendimas, Prokuratūra prieš Anto Furundžija, 1998 m. gruodžio 10 d., 246 punktas ■ TBTR, Byla Nr. ICTR-96-4-T, Prokuratūra prieš Jean-Paul Akayesu (Pirmoji teismo nagrinėjimo kolegija), 1998 m. rugsėjo 2 d., 523 punktas

Grupei arba režimui priskiriami veiksmai, dėl kurių negali būti suteikiamas prieglobstis

Teisinės nuorodos	Teismų praktika
<p>PD 12 straipsnis PD 17 straipsnis</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ ESTT, 2010 m. lapkričio 9 d. sprendimas, sujungtos bylos C-57/09 ir C-101/09, B ir D, EU:C:2010:661, 88–98 punktai ■ TBTBJ, IT-97-24-T, Prokuratūra prieš Milomir Stakić (Teismo nagrinėjimo kolegijos sprendimas), 2003 m. liepos 31 d., 433 punktas

Aplinkybės, dėl kurių panaikinama asmeninė atsakomybė***Psichikos būklė, dėl kurios asmuo negali suprasti ir kontroliuoti savo elgesio***

Teisinės nuorodos	Teismų praktika
<p>Romos statuto 31 straipsnio 1 dalies a ir b punktai Vaiko teisių konvencijos 40 straipsnio 3 dalis</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ TBTR, Byla Nr. ICTR-96-4-T, Prokuratūra prieš Jean-Paul Akayesu (Pirmoji teismo nagrinėjimo kolegija), 1998 m. rugsėjo 2 d., 523 punktas

Prievarta

Teisinės nuorodos	Teismų praktika
Romos statuto 31 straipsnio 1 dalies d punktas Romos statuto 33 straipsnis	<ul style="list-style-type: none"> ■ TBTBJ, Byla Nr. IT-96-22-A, Apeliacinės kolegijos sprendimas, Prokuratūra prieš Dragan Erdemovic, apeliacinis skundas, 1997 m. spalio 7 d., 19 punktas ■ Aukštesnysis teismas (Jungtinė Karalystė), AB (1 straipsnio F dalies a punktas – gynyba – prievarta) Iranas [2016 m.] UKUT 00376 (IAC)

Savigyna ir kitų asmenų gynimas

Teisinės nuorodos	Teismų praktika
Romos statuto 31 straipsnio 1 dalies c punktas	<ul style="list-style-type: none"> ■ Administracinis apeliacinis teismas (Australija), 2010 m. birželio 16 d. sprendimas, dėl YYMT ir FRFJ (2010 m.), 115 ALD 590

Vadovo įsakymai

Teisinės nuorodos	Teismų praktika
Romos statuto 33 straipsnis	<ul style="list-style-type: none"> ■ TBTBJ, Byla Nr. IT-96-22-A, Apeliacinės kolegijos sprendimas, Prokuratūra prieš Dragan Erdemovic, apeliacinis skundas, 1997 m. spalio 7 d.

Papildomi aspektai

Teisinės nuorodos	Teismų praktika
Romos statuto 29 straipsnis	<ul style="list-style-type: none"> ■ ESTT, 2010 m. lapkričio 9 d. sprendimas, sujungtos bylos C-57/09 ir C-101/09, B ir D, EU:C:2010:661, 103–105 punktai ■ Aukštesnysis teismas (Jungtinė Karalystė) (Prieglobsčio ir imigracijos kolegija), AH (1 straipsnio F dalies b punktas), [2013 m.] UKUT 00382

Kiti šaltiniai

EASO dokumentas „[Judicial Analysis Exclusion: Articles 12 and 17 Qualification Directive \(2011/95/EU\)](#) („Prieglobsčio nesuteikimo teisminė analizė. Priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų direktyvos (2011/95/ES) 12 ir 17 straipsniai“) – EASO profesinio tobulinimo serijos leidinys, skirtas teismų ir tribunolų darbuotojams; jame teisiniu požiūriu išsamiai apžvelgiamos prieglobsčio nesuteikimo nuostatos.

Tarptautinio baudžiamojo teismo svetainėje pateikiama didelė duomenų bazė, susijusi su tarptautinėmis priemonėmis ir nacionaline teismų praktika tarptautinių nusikaltimų srityje. Nagrinėjant nusikaltimo požymius, prašymus nagrinėjantiems pareigūnams gali būti naudingos TBT teisinės priemonės.

Susijusi JT vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro biuro (UNHCR) medžiaga:

- ▶ Pabėgėlio statuso nustatymo pagal 1951 m. konvenciją ir 1967 m. protokolą dėl pabėgėlio statuso procedūrų ir kriterijų vadovas (IV skyrius);
- ▶ Informacinis pranešimas dėl pabėgėlio statuso nesuteikimo nuostatų taikymo. 1951 m. Konvencijos dėl pabėgėlio statuso 1 straipsnio F dalis;
- ▶ Tarptautinės apsaugos gairės: pabėgėlio statuso nesuteikimo nuostatų taikymas. 1951 m. Konvencijos dėl pabėgėlio statuso 1 straipsnio F dalis;
- ▶ Tarptautinės apsaugos gairės. Vaikų prieglobsčio prašymai pagal 1951 m. Konvencijos 1 straipsnio A dalies 2 punktą ir 1 straipsnio F dalį ir (arba) 1967 m. Protokolą dėl pabėgėlio statuso

Tarptautinio Raudonojo Kryžiaus komiteto (TRKK) svetainė gali būti svarbus šaltinis kitais klausimais, susijusiais su tarptautine humanitarine teise ir teisės aktais bei elgesiu, susijusiu su tarptautiniais arba netarptautiniais konfliktais.

KAIP ĮSIGYTI ES LEIDINIŲ

Nemokamų leidinių galite įsigyti:

- vieną egzempliorių:
svetainėje *EU Bookshop* (<http://bookshop.europa.eu>);
- daugiau negu vieną egzempliorių / plakatą / žemėlapi:
Europos Sąjungos atstovybėse (http://ec.europa.eu/represent_lt.htm);
ES nepriklausančių šalių delegacijose (http://eeas.europa.eu/delegations/index_lt.htm),
susisiekę su tarnyba *Europe Direct* (http://europa.eu/europedirect/index_lt.htm) arba
paskambinę numeriu 00 800 6 7 8 9 10 11 (nemokamai visoje ES) (*).

(*) Informacija teikiama nemokamai, daugelis skambučių taip pat nemokami (nors kai kurie ryšio paslaugų teikėjai gali imti mokesť, taip pat gali tekti mokėti, jeigu skambinsite taksofonu arba viešbučio telefonu).

Parduodamų leidinių galite įsigyti:

- svetainėje *EU Bookshop* (<http://bookshop.europa.eu>).

Leidinių biuras